

VOORWOORD.

De werken van „den grooten Owen” hebben geen woord van aanprijzing noodig.

Alleen wil ik mededeelen, dat de eerste verhandeling, in het jaar 1649 of 1650, gepredikt is voor het Engelsche Parlement te Londen. De beide volgende zijn gepredikt voor zijne gemeente.

De aandachtige lezer zal er uit kunnen zien, hoe ver wij, zoowel op staatkundig, als op kerkelijk en geestelijk gebied, van de kennis der waarheid en van de godzaligheid zijn afgeweken; hoe weinig geloof er gevonden wordt: hoe de waarheid struikelt op de straten.

Mocht het door vertaling gemeen maken van dit gezegend onderwijs, door de ontfermingen Gods in Christus Jezus, nog worden dienstbaar gemaakt tot onderwijzing, verne-dering, vertroosting, versterking, opbouwning en bevestiging in het geloof, van het ware Israël Gods in ons diepgezonken Nederland, dan is de moeite dubbel beloond van

den Vertaler.

DE ONYERAWDERLIJKHEID DER BELOFTEN, EN DE ZONDIGHEID VAN HET TWIJFELEN.

„En hij heeft aan de beloftenisse
Gods niet getwijfeld door ongelooft.”

ROM. IV : 20.

In de eerste hoofdstukken van dezen zendbrief. bewijst de Apostel uit de Schrift en de standvastige praktijk van alle soorten menschen, door alle eeuwen, Joden en Heidenen, wijzen en barbaren, aan de geheele wereld en elk persoon in dezelve, dat zij allen gezondigd hebben en de heerlijkheid Gods derven ; en dat niet alleen, maar, dat het geheel en al onmogelijk was, dat zij ooit door eigen sterkte, of uit kracht van eenigen geschonken bijstand of genoten voorrechten eene gerechtigheid van hun eigen konden verkrijgen, welke aannemelijk kon zijn bij God.

Hierop besluit hij die redeneering met deze twee stellige bevestigingen :

Ten eerste, dat wat het verledene betreft „alle mond moet gestopt worden, en de geheele wereld voor God verdoemelijk is”, (Rom. III: 19) en

Ten tweede, wat het toekomstige betreft, dat al zouden zij arbeiden om hunne wegen te verbeteren, en hunnen bijstand en voorrechten beter aan te leggen dan voorheen, „nochtans uit de werken der wet geen vleesch zal gerechtvaardigd worden voor God” (vs. 20).

Aangezien het het hoofddoel van den apostel is, in dezen zendbrief en in zijne geheele bediening, om te verklaren, dat God alle menschenkinderen niet hopeloos en onherstelbaar onder dezen toestand besloten heeft, ontdekt en opent hij onmiddellijk den rijken voorraad, welken God uit vrije genade, daargesteld en opgelegd heeft ter verlossing van de zijnen uit dezen rampzaligen staat, namelijk door de gerechtigheid van het geloof in Christus, welke hij ontvouwt, verklaart, bewijst en tegen tegenwerpingen verdedigt, tot het einde van het 3de hoofdstuk.

Omdat dit eene zaak van zoo groot gewicht is, welke de hoofdsom in zich bevat van het evangelie, hetwelk hem was toe-

betrouwd, — de eere en de verheffing van Christus welke hij boven alles begeerde, — het groote voornemen Gods om heerlijk te zijn in zijne heiligen, — en, in een woord, het voornaamste onderwerp van de boodschap, hem door Christus opgedragen, (namelijk, dat zij die geen gerechtigheid van zichzelf hebben, noch die door eenig middel, wat zij ook doen, bereiken kunnen, nochtans door het gelooven kunnen deelachtig worden, hetgeen volmaakt en onverwerpelijk in Christus is) ; daarom bevestigt hij dat ten sterkste in het 4de hoofdstuk, door getuigenis en voorbeeld uit de Schrift, met de heiligen van ouds ;— daarbij ook verklarende, dat al was de openbaring van deze verborgenheid nu meer ten volle uit den boezem des Vaders door Christus ontsloten, dit toch inderdaad, sedert de zonde in de wereld inkwam, de eenige weg was, zou iemand in de tegenwoordigheid Gods verschijnen.

Om dit zoo duidelijk mogelijk te bewijzen, kiest hij er een uit tot voorbeeld, die uitstekend bekend was, en van wien allen beleden, dat hij een vriend van God geweest was, — dat hij voor Hem rechtvaardig en gerechtvaardigd was, en daarop alle

zijne dagen zoete gemeenschap met Hem geoeffend had ; te weten, Abraham, den vader naar het vleesch van allen, die de sterkste van alle menschen een aandeel in de gerechtigheid toeschrijven uit de voorrechten, welke zij genoten en de werken, die zij verrichtten.

Nu, de apostel bewijst aangaande hem overvloediglijk in het begin van het 4de hoofdstuk, dat de rechtvaardigmaking, welke hij deelachtig werd, en de gerechtigheid, welke hij verkreeg, zuiver dezelfde en geen andere was, welke hij te voren had beschreven : namelijk eene gerechtigheid in de vergeving der zonden door het geloof in het bloed van Christus. Ja, dat al de voorrechten en de verheffingen van dezen Abraham, welke hem zoo uitstekend en verheven onder de heiligen Gods maakten, dat hij „de vader der geloovigen” genaamd wordt, alleen daaruit voortvloeiden, dat deze gerechtigheid uit genade hem om niet ontdekt en ten volle’ bevestigd was ; en dat hem op eene bijzondere wijze door het geloof eene genieting geschonken was van die belofte, waarin de Heere Christus, met de geheele fontein der gemelde gerechtigheid ingesloten was. Dit vervolgt de apostel

met verscheidene en verschillende besluiten en gevolgtrekkingen, tot het einde van vers 17, hfdst. IV.

Dit vastgesteld hebbende, geeft hij ons vervolgens eene beschrijving van dat geloof van Abraham, waardoor hij een erfgenaam werd van die uitnemende dingen, uit hetgeen er mede verbonden is ;— dat gelijk zijne rechtvaardigmaking voorgesteld was als een voorbeeld, hoe God met ons handelt door zijne genade ;zoo ook zijn geloof ons mocht voorgelegd worden als een patroon, in het ontvangen van die genade.

Nu, dit doet hij uit, —

1°. Het fundament : waarop het rustte.

2°. De stof: wat hij geloofde.

3°. De wijze : of hoe hij geloofde.

Ten eerste. Uit den bodem en het *fondament* waarop het rustte, — namelijk, de almacht of algenoegzaamheid van God, waardoor Hij bekwaam was dat te vervullen, waartoe Hij zich door belofte verbonden had, en waartoe Hij hem riep, om te gelooven, vs. 17, „Hij geloofde God, die de dooden levend maakt, en roept de dingen, die niet zijn, alsof ze waren.”

Hier zijn twee groote getuigenissen van Gods macht.

1°. Dat Hij „de dooden levend maakt:” Hij is in staat weder op te wekken degenen, die gestorven zijn.

2°. · Hij „roept de dingen, die niet zijn, alsof ze waren.” Wanneer Hij maar roept of spreekt geeft Hij het aanzijn aan die dingen, welke te voren niet waren, evenals toen Hij sprak, „Er zij licht, en daar was licht,” Gen. I: 3 ; door dat woord gebiedende, dat het licht uit de duisternis zoude schijnen.” 2 Cor. IV : 6.

Deze bewijzen van Gods algenoegzaamheid beschouwt hij in bijzondere betrekking tot hetgeen hij moest gelooven ; te weten, dat „hij de vader van vele volken zijn zou,” vers 11, van de Joden, „naar het vleesch”, — van Joden en Heidenen, naar het geloof, waarvan wij spreken. Aangaande het eerste, „dat zijn eigen lichaam alreeds verstorven was, en dat de moeder in Sara verstorven was”, vers 19, rust hij in God „die de dooden levend maakt, daarin, dat hij gelooft, dat hij „de vader van vele volken zijn zal.” Aangaande het andere, dat hij een vader van de Heidenen zou zijn door het geloof, getuigt de Heilige Geest, dat zij „Lo-Ammi”, („niet een volk”) waren, (Hos. II : 22.) Het enten van hen in zijnen

stam moet geschieden door eene kracht, „welke roept de dingen, die niet zijn, alsof zij waren”, hun eene nieuwe natuur gevende, en hun zijnde, hetgeen zij te voren niet hadden.

Om zich te gronden op de algenoegzaamheid Gods, voor de vervulling van zulke dingen, welke ten eenenmale onmogelijk zijn voor iets behalve die algenoegzaamheid, is waarlijk geloof en onze navolging waardig. Het is ook de wijsheid des geloofs om zich bijzonder vast te zetten op datgene in God, hetwelk overeenstemt met de moeilijkheden, waarmede het te worstelen heeft. Moet Abraham gelooven, dat uit zijn verstorven lichaam een geheel volk moet voortkomen? — hij rust in God, als „Dengene, die de dooden levend maakt”.

Ten tweede. Zijn geloof wordt geprezen vanwege *deszelfs stof*, of wat hij geloofde; welke in het algemeen aangeduid wordt als „de belofte Gods,” vers 20. „Hij heeft aan de beloftenisse Gods niet getwijfeld door ongelooft”. En in het bijzonder wordt de stof van die belofte aangeduid, vs. 11, 18, — dat hij zou zijn „de vader van vele volken;” zijnde dit, dat hij „een vader van vele volken was,” of „dat alle volken in

zijn zaad zouden gezegend zijn ;” — eene zaak, welke een wereld van moeilijkheden bevatte, ziende op de natuurlijke ongeschiktheid van zijn lichaam en dat van Sara om ouders van kinderen te worden. Maar wanneer God roept tot het gelooven, dan behoort, omdat zijne waarheid en algenoegzaamheid er mede gemoeid zijn, geen moeilijkheid noch schijn van onmogelijkheid, waarmede de beloofde zaak nog bovendien is gepaard of kan gepaard gaan, voor ons van eenig gewicht te zijn. Hij, die het beloofd heeft, kan het doen.

Ten derde. Vanwege de *wijze* van zijn gelooven, welke op vierderlei manier wordt uitgedrukt.

1^e. „Hij geloofde tegen hope op hope,” vers **18**. Hier wordt van eene tweevoudige hoop gesproken ; — eene, welke tegen hem, de andere, welke voor hem was.

(1). Hij „geloofde tegen hope ;” dat is, wanneer alle redeneeringen, welke hoop in hem konden verwekken, tegen hem waren. „Tegen hope,” dat is, tegen alle beweegredenen tot hoop, welke ook. Alle redenen van natuurlijke hoop waren tegen hem. Welke hoop kon er ook redelijkerwijze verrijzen, dat twee verstorven lichamen de

oorsprong en fontein van vele volken zouden zijn ? zoodat hij, tegen alles, wat eene natuurlijke hoop kon veroorzaken, nochtans geloofde.

(2). Hij „geloofde op hope ;” dat is, zulk eene hoop als er verrees, als zijn geloof deed verrijzen, uit de overweging van Gods algenoegzaamheid. Dit is een aanhangsel van zijn geloof, — het was zulk een geloof, waaraan de hoop verbonden was. Dit gelooven op hope, wanneer alle redenen van hoop weg waren, is de eerste zaak, welke ter neer gesteld is van de wijze van zijn geloof. In een afwezen van alle natuurlijke hulp, alle middelen verstorven zijnde, onder een voorkomen van de algeheele onmogelijkheid, dat ooit de belofte vervuld zou worden, — dan te gelooven met eene ongeveinsde hoop is een prijzenswaardig geloof.

2°. Hij was „niet verzwakt in het geloof,” vs. 19. Hij was „vooral niet zwak;” eene ontkenning, welke ten sterkste het tegendeel verzekert van hetgeen ontkend wordt. Hij was geenszins zwak ; dat is, hij was zeer sterk in het geloof, zooals het daarna uitgedrukt wordt, vers 20, „maar is gesterkt geweest in het geloof, gevende God de eere.”

En de apostel zegt, waarin dit niet verzwakt zijn zich openbaarde, als hij zegt, „Hij heeft zijn eigen lichaam niet aangemerkt, dat alreede verstorven was, zoo hij omtrent honderd jaren oud was, noch ook, dat de moeder in Sara verstorven was,” vs. 19. Hierin werd openbaar, dat zijn geloof hem boven de overweging uitvoerde van alle beletselen, welke de vervulling der belofte in den weg konden staan.

Het is bloote zwakheid des geloofs, welke een mensch doet staren op de moeilijkheden en schijnbare onmogelijkheden, welke de belofte in den weg staan. Wij meenen, dat het onze wijsheid en sterkte is, om de tegenstand en de verzoeking, welke tegen de belofte oprijzen, te wikken en te wegen en die tot op den bodem te doorzoeken. Het kan zijn, dat het de sterkte is van de vleeschelij ke rede, van het bedenken des vleesches, maar dit is zeker, dat het de zwakheid is van ons geloof. Degene, die sterk is in het geloof wil in het minst niet beredeneeren of overwegen, de dingen, welke zich als de grootste schijnbare onwaarschijnlijkheden, ja onmogelijkheden, voordoen, dat de belofte vervuld zal worden; hij wil geen debat of woordenstrijd, noch eenige overweging van de zaak toestaan.

„Niet verzwakt zijnde in het geloof, merkte hij niet aan”.

3^e. Hij was „ten volle verzekerd”. Dit is de derde zaak, welke aangemerkt wordt in de wijze van zijn gelooven. Hij verliet zich ten volle, gerust en vastberaden hierop, dat hetgeen beloofd was, Hij ook machtig was te doen. Evenals een schip op zee, (want dat beteekent het woord) waarvan de bemanning rondziende, bemerkt, dat stormen en winden opkomen, alle zeilen bijzet en zich naar de haven spoedt ; ZOO ook Abraham, ziende, dat vrij zeker stormen van twijfelingen en verzoekeningen zullen opkomen tegen de belofte, welke hem gedaan is, breekt hij met volle zeilen door alles heen om stil te liggen in Gods alge-noegzaamheid.

4^e. De laatste zaak is, dat „hij niet twijfelde”, vs. 20. Dit gedeelte heb ik uitgekozen om er met u bij stil te staan, als een uitgezocht gedeelte van de aanprijzing van het geloof van Abraham, dat ons ter navolging wordt voorgesteld : „Hij heeft aan de beloftenisse Gods niet getwijfeld door ongelooft.”

De woorden kunnen kortelijk samengevat worden in dit leerstellige voorstel :

Opmerking. *Alle twijfelen aan de beloften Gods vloeit voort uit ongeloof.*

Alles wat in den tekst eenige moeielijkheid bevat, zal in het openen van de deelen der opmerking worden opgehelderd.

De menschen zijn geneigd te beweren, dat hun twijfelen andere redenen en oorzaken heeft : De beloften komen hun niet toe, — God bedoelt er hunne zielen niet in, — zij zijn niet zoo en zoo, — en dit doet hen twijfelen; terwijl de waarheid is, dat het hun ongeloof, en dat alleen is, dat hen in dien twijfelenden toestand brengt. Evenals in andere zaken, zoo ook hier in, zijn wij geneigd om schoone voorwendsels te gebruiken voor leelijke gebreken. Om de schuld te brengen, waar zij thuis behoort, zal ik met Gods hulp aantonen, dat het niet dit of dat, maar alleen het ongeloof is, dat ons aan de beloften doet twijfelen.

Om dit te duidelijker te maken, moet ik deze twee dingen ontvouwen :—

I. Wat de hier bedoelde belofte is.

II. Wat het is aan de belofte te twijfelen.

I. De hier gemelde belofte is voornamelijk die, waarvan duidelijk gezegd wordt, dat Abraham dezelve geloovende, „het hem tot rechtvaardigheid gerekend is.” Dit zegt

de apostel ons in vers 5 van dit hoofdstuk. Wanneer dit was, kunt gij zien in Gen. XV :6; daar is het plechtig verklaard, dat hij geloofde in den Heere, en Hij rekende het hem tot gerechtigheid." Hetgeen God daar tot hem gesproken had, ging over „het vermenigvuldigen van zijn zaad als de sterren des hemels, terwijl hij nog kinderloos was."

Het laatste vers van hoofdstuk XIV ver-
toont ons Abraham, als vol van aardse heerlijkheid. Hij had pas vijf koningen met al hun heir overwonnen, was geëerd door den koning van Sodom, en gezegend door den koning van Salem; en toch, in het eerste vers van hoofdstuk XV, dadelijk, bij het begin, sprak God tot hem in een gezicht, „vrees niet” ; daarmede duidelijk te kennen gevende, dat hij, niettegenstaande al zijn uitwendigen voorspoed en eere, nog veel had, dat zijn gemoed ontstelde, en hem behoefte deed hebben aan groote vertroosting en versterking. Abraham had nog geen klaarheid in de vervulling van voorgaande beloften omtrent het gezegende zaad ; en daarom, al gaat hij naar het uitwendige vooruit, daarin kan hij niet rusten. Totdat een kind van God in hoofdzaak klaarheid

heeft in de stof van de groote belofte, — de zaak van Christus, — zullen de grootste uitwendige successen en voordeelen er zoo verre van af zijn, dat zij zijn gemoed zouden stillen en geruststellen, dat zij eerder zijne ontsteltenissen vermeederen. Zij veroorzaken slechts, dat hij begint te roepen: Hier is dit en dat; hier is overwinning en voorspoed; hier is rijkdom en vrede; — maar hier is Christus niet.

Dat dit Abrahams toestand was blijkt duidelijk uit vers 2 van dat hoofdstuk, waar hij, toen God tot hem gezegd had, dat Hij zijn schild en zijn loon zeer groot was, antwoordt, „Heere HEERE, wat zult Gij mij geven, daar ik zonder kinderen henen ga?” Alsof hij wilde zeggen, Heere God, Gij hebt nu negentien jaar geleden, toen ik in Haran was, tot mij gesproken, dat in mij en mijn zaad alle geslachten des aardrijks zouden gezegend worden”, (Gen. XII: 3) dat het gezegende, zegenende zaad uit mij zou zijn: maar nu begin ik oud te worden, alle verschijnselen, die er op wijzen, alsof dat woord niet zal vervuld worden, nemen toe; en daarop had ik boven alles het oog, in mijn volgen van U: wat voordeel zal het mij aanbrengen, dat ik eene

menigte aardsche genietingen heb, en die toch ten slotte aan mijnen dienstknecht zal achterlaten ?

Ik moet wel opmerken, dat dezezuchtende, droevige klacht van Abraham, veel zwakheid verraadt, en met eenig gemis van vertrouwen vermengd is. Hij wordt tot in het diepst van zijne ziel geschud, dat onwaarschijnlijkheden, naar zijne gedachte, onmogelijkheden zouden worden, welke de vervulling der belofte in den weg zouden staan. Let echter daarom ook op deze twee zaken : Ten eerste, dat hij niet in zichzelf loopt te morren, en zijne brandende gedachten in zich opkropt, maar dat hij den last zijner ziele liefelijk uitademt in het harte van zijnen God. „Heere HEERE”, zegt hij, „wat zult Gij mij geven, daar ik zonder kinderen henen ga?” Het is eene daad van het oprecht geloof, om het ongeloof te ontlasten in het harte van onzen God. Ten tweede, dat God geen gebruik maakt van het voordeel, dat zijn knecht Hem geeft door zijn klagen en gebrek aan vertrouwen; maar Hij laat dat liggen, tot Hij de belofte aan hem vernieuwd, en zijn geloof vastgesteld heeft, en dan getuigt Hij, dat hij in God gelooft. De Heere overziet de zwakheid en het on-

gemotiveerd geklag der zijnen, neemt het van den besten kant op, en geeft hun dan zijn getuigenis.

Dit, zeg ik, was de belofte, waarover wij spraken, — dat een zaad uit zijn lijf voortkomen zou „als de sterren die niet geteld kunnen worden? (Gen. XV:4, 5). En hierin liggen drie dingen opgesloten.

1. Het zuiver geestelijke deel er van, dat zijne eigene ziel in Christus aanging. Als God zich verbindt aangaande zijn zaad, dan herinnert Hij hem aan zijn eigen belang in dat zaad, dat den zegen aanbrengt. Jezus Christus met zijn geheele middelaarschap, en zijn gansche verlossingswerk, ligt in de belofte, met de genieting van God in verbondsbetrekking, „als een schild, en een loon zeer groot”.

2. Het koninkrijk van Christus,” ten opzichte van deszelfs uitbreiding en vestiging, met de menigte van zijne onderdanen, — dat ook in de belofte ligt.

3. Het tijdelijk gedeelte er van, — menigte van kinderen aan een kinderloos man, en een erfgenaam uit zijn lijf.

Deze belofte nu, in deze drie deelen, omvat al uw belang, omvat alles, wat gij te gelooven hebt, hetzij gij aangemerkt

wordt als geloovigen of als regeerders. Als geloovigen : — dan ligt uw belang in deze twee zaken : Dat uwe eigene zielen deel en aandeel hebben in den Heere Christus; en dat het koninkrijk van den Heere Jezus verheven en bevestigd worde. Als regeerders : — Dat vrede en voorspoed de erfenis der natie **moge** zijn, is overeenkomstig uwe begeerte. Zie hier naar uit in onderwerping aan het koninkrijk van Christus, en zoo zijn zij alle in deze belofte.

Om dit duidelijker te maken, zal ik, daar dit de drie hoofdzaken zijn, welke gij ten doel hebt, u drie beloften voorleggen, welke op deze onderscheiden zaken gepast zijn, op welke, of diergelijke, gij in al uw handelen het oog moet houden, terwijl alle twijfel daaraan uit ongeloof voortvloeit.

De eerste zaak, welke gij gelooven moet, is het belang van uwe eigene zielen in het verbond der genade door Christus. Deze aangaande, zal ik alleen verwijzen naar die verbondsbelofte, Hebr. VIII: 12, „Ik zal hunne ongerechtigheden genadig zijn, en hunne zonden en hunne overtredingen zal ik geenszins meer gedenken”.

De tweede is de vestiging van het koninkrijk van Christus in spijt van allen

tegenstand. En neem hiervoor, onder ontelbaar vele schriftuurplaatsen Jes. LX : 11, „En uwe poorten zullen steeds open staan ; zij zullen des daags noch des nachts niet toegesloten worden ; opdat men tot LI inbrengende het heir der Heidenen, en hunne koningen tot u geleid worden. Want het volk en het koninkrijk, welke u niet zullen dienen, die zullen vergaan”.

De rust en vrede van de natie, welke gij als regeerders zoekt, zooals zij staan in ondergeschiktheid aan het koninkrijk van Christus, komen ook onder de belofte; neem daarvoor die uit Jer. XXX : 20, 21.

Daar dit de drie hoofdzaken zijn, waar gij op doelt, laat dan uw oog op deze drie, of diergelijke beloften gevestigd zijn; want in de verkiaring en toepassing van ons punt, zal ik ze alle drie te zamen voorstellen, wenschende dat, wat in eene wordt verklaard, altijd ook tot de beide andere worde uitgestrekt.

II. Wat is het twijfelen aan de belofte? „Hij heeft niet getwijfeld,” hij betwistte niet? Het grondwoord geeft eigenlijk te kennen: het gebruik maken van ons eigen oordeel en rede in het beoordeelen van zaken, van welke soort zij ook zijn. Het

wordt ook somtijds overgezet door „**twijfe-
len**” als in Matth. **XXI:21.**” „Indien gij
geloof hadt, en niet twijfeldet” dat is, argu-
menteer en redeneer niet bij **uzelven** over
de belofte en de beloofde zaken. Somtijds
geeft het alleen te kennen, iets te onder-
scheiden zooals het is: **zoo** wordt het woord
gebruikt in Cor. **XI: 29**, „onderscheidende
het lichaam.” In den zin waarin het hier
gebruikt wordt, alsook in Math. **XXI : 21**,
beteekent het, zooals ik **zeide**, een bij **zich-
zelven** beraadslagen en overwegen van die
zaken, welke staan tegenover hetgeen ons
voorgesteld is. **Zoo** ook in Hand. **X: 20**.
Petrus ontvangt bevel om het gezicht te
gehoorzamen, niet „**twijfelende.**” Wat is
dat? Wel, een niet voortgaan met datgene
te doen, waarvan gezegd wordt, dat hij
het gedaan had. vers 17. " Hij twijfelde 'in
hemzelven, wat toch het gezicht mocht
zijn, dat hij gezien had ; hij bezag het aan
alle kanten en betwistte het in zijne ge-
dachten ; hij betwijfelde het.

Aan de belofte te twijfelen is dan, de be-
lofte zelf in overweging te nemen, en boven-
dien, al de moeielijkheden, die hare ver-
vulling in den weg staan, voor **zoo**ver die
ons in het bijzonder aangaan, en haar dan

in zijne gedachten zoo te betwisten, dat zij niet geheel wordt weggeworpen, en men er zich ook niet ten volle mede vereenigt. Bijvoorbeeld, de ziele overweegt de belofte van vrije genade in het bloed van Jezus, — beschouwt die aandachtig, — overweegt zoo goed als zij kan de waarheid van God, die de belofte doet met andere overwegingen, welke het hart er toe konden brengen, om er vast in te rusten ; maar overweegt tevens zijne eigen onwaardigheid, zondigheid, ongeloof, huichelarij en diergelijke ;— welke naar zijne veronderstelling, de uitwerking der belofte voor hem met kracht in duigen slaan. Daardoor weet hij niet wat te besluiten. Als hij er een greintje geloof aan toevoegt, dan slaat de schaal naar den kant der belofte over ; dezelfde hoeveelheid ongeloof doet haar in zijn nadeel overslaan ; hij weet niet wat te doen ; de belofte loslaten kan hij niet en haar aangrijpen durft hij niet ; maar hier twijfelt hij, en wordt hij heen en weer geslingerd.

Zoo komt de ziele in eenen toestand als van Paulus, in een ander geval. Phil. I : 23. Aan de eene zijde overwoog hij zijn eigen voordeel, wanneer hij ontbonden werd, en aan den anderen kant het voordeel der ge-

meenten, wanneer hij in het vleesch bleef; en deze verschillende gedachten in zich opnemende, roept hij uit, dat hij niet wist waarheen ;— hij twijfelde, hij werd van twee gedrongen, hij wist niet wat te kiezen : of als David. 2 Sam. XXIV : 14, toen hem de keuze gesteld werd tusschen verschillende tuchtigingen, zegt hij, „Mij is zeer bang ;” hij ziet in elk van haar kwaad, en weet niet welke te kiezen.

Een arm schepsel, dat op de belofte ziet, veronderstelt, dat er vermetelheid in ligt, om standvastig de belofte te omhelzen ; aan den anderen kant ziet hij een gewis verderf, indien hij niet gelooft. En nu twijfelt hij, — hem is bang : redeneeringen komen aan beide zijden op ; hij weet niet hoe ze te bepalen ; en zo0 in eene angstige onzekerheid verkeerende, twijfelt hij. Evenals een man, die op reis is, en op een punt komt, waar twee wegen zijn, die er beide goed uitzien, en hij weet niet welke zijn weg is ; hij gist, en gist, en roept eindelijk uit: „Ach, ik weet niet welken weg ik moet nemen ! maar dit is zeker, als ik den verkeerden neem, ben ik verloren : ik zal ze geen van beide inslaan, maar hier zal ik blijven zitten, ik zal geen stap op een

van beide zetten, tot er iemand komt, die mij aanwijzing doen kan". In deze aarzeling zit de ziele dikwijls ter neder, weigerende eenen stap vooruit te gaan, totdat God met kracht komt en den geest tot de belofte leidt, of de duivel hem ter zijde afleidt tot ongeloof.

Het is als iets zeer lights, dat zich in de lucht beweegt : zijn gewicht voert het naar beneden, en de lucht, met een windje, doet het weer stijgen, zoodat het heen en weer gevoerd wordt. Soms schijnt het, of het door zijne eigen zwaarte zal dalen, en dan weer of het zoo hoog zal stijgen, dat het geheel uit het gezicht raakt ; maar deze twee krachten tegen elkander opwegende, wordt het op en neer gedreven, zonder dat de eene of de andere kant veel wint, De belofte trekt de ziele omhoog, en het gewicht van haar ongeloof doet haar nederzinken. Soms trekt de belofte zoo krachtig aan, dat men zou meenen, dat het hart er geheel in opgetrokken wordt; en soms drukt het ongeloof dezelve zoodanig ter neder, dat het schijnt alsof zij voor altijd weg is, maar geen van beide overmag volkomen ; het arme schepsel wordt heen en weer geslingerd. Dit is te

twijfelen. Evenals de twee discipelen op weg naar Emmaus. Luk. XXIV: 14, „Zij spraken tezamen onder elkander van al deze dingen, die daar gebeurd waren, — wisselden van gedachten over de zaak; en in vers 21 geven zij verslag van hunne gedachten. „Zij hoopten, dat Hij was, degene, die Israël verlossen zou”. Eens hoopten zij, maar nu, ziende, dat Hij gedood en gekruisigd is, weten zij niet wat er van te zeggen. Wat dan ? Geven zij dan geheel alle hoop op Hem op ? Neen, dat kunnen zij niet, vers 22-24. Sommige vrouwen hadden hen ontsteld, en verklaard, dat Hij opgestaan was ; ja, ook anderen, die naar zijn graf gingen, hadden het alzo bevonden. Hierop verhandelden zij de zaak onder elkander, en waren bedroefd, vs. 17, dat is, zij twijfelden, zij waren in eenen twijfelenden toestand ; veel blijkt voor hen te zijn, ook iets tegen hen, — zij weten niet wat te doen.

Eene arme ziele, die lang twijfelmoedig geweest is in onrust en angst des gemoeds, vindt eene lieflijke belofte, — Christus in eene belofte, gepast voor al zijne behoeften, met genade komende! om hem te vergeven, met liefde, om hem te omhelzen, met bloed, om hem

te reinigen, — en is opgewekt, om zich eenigermate op deze belofte te verlaten. Plotseling komen verschrikkingen oprijzen, verzoeking en worden sterk, nieuwe verdorvenheden breken uit, — Christus in de belofte sterft voor hem, Christus in de belofte is gedood, ligt voor hem als in het graf, zoodat hij slechts kan zuchten, en zeggen, ik hoopte op verlossing door Christus, maar nu is alles weer voorbij ; ik heb weinig of geen hoop, — Christus in de belofte is voor mij als gedood. Wat dan ? zal hij het opgeven ? nooit meer naar dezen begraven Christus vragen, maar in duisternis en smarte nederzitten ? Neen, dat kan hij niet doen : dezen morgen zijn weer eenige nieuwe bewijsgronden van Christus' verschijning vóór u ziele duidelijk geworden ; Christus is nog niet voor altijd voor hem verloren. Wat doet hij dan ? Onwankelbaar gelooven kan hij niet ; het geheel en al opgeven wil hij niet ; hij twijfelt, — hij is vol zelf-overlegging, en is bedroefd. Dit is te twijfelen aan de belofte Gods.

Ik zal nu gaan bewijzen, dat niettegenstaande welke voorwendfels ook, al dit twijfelen door ongeloof is.

De twee discipelen van wien wij nu melden, dat zij twijfelden en onder elkander redeneerden op hunne reis naar Emmaus, dachten, dat zij goede reden en eene genoegzaam duidelijke oorzaak hadden voor al hunne twijfelingen. „Wij hoopten, zeiden zij, dat Hij was degene, die Israël verlossen zou”. Wat is nu hun standpunt ? Helaas ! „de overpriesters en oversten hebben Hem overgeleverd tot het oordeel des doods, en hebben Hem gekruisigd”, Luk. XXIV : 20. En is het nu mogelijk, dat verlossing zal teweeggebracht worden door een gekruisigd mensch ? Dit deed hen twijfelen. Maar wanneer onze Zaligmaker zelf bij hen komt, en hen den grond van dit alles aanwijst, zegt Hij, dat het alles daar van daan komt, dat zij „onverstandigen en tragen van harte zijn om te gelooven”, vs. 25. Hier is de opkomst van al hunne twijfelingen, ja, hun ongelooft. Denk zelfs niet over bevestiging, terwijl gij traag van harte zijt om te gelooven.

Wanneer Petrus zich op het bevel van Christus op de golven waagt, Matth. XIV, „ziende den sterken wind,” vs. 30, heeft hij ook eenen storm van binnen en roept: „Heere behoud mij !” Wat was nu de oor-

zaak van de vrees en het roepen van Petrus? Wel, de wind en de zee werden onstuimig en hij was op het punt van te zinken ;— niets anders dan puur ongeloof, gebrek aan geloof. vs. 31. „Gij kleingeloovige, zegt onze Zaligmaker, waarom hebt gij gewankeld ?” (Eng. getwijfeld ?) „Het was niet de sterke wind, die u deed twifelen, maar uw klein geloof.” En in drie of vier andere plaatsen, schrijft onze Zaligmaker al het weifelen en twifelen van zijne volgelingen aan deze reden toe, als Matt. VI : 30 ; VIII : 26.

Jes. VII. Achaz bevreesd zijnde, omdat Syrië en Efraïm zich tegen hem verbonden hadden, ontving door Jesaja eene belofte van verlossing, vs. 7. Daarop zegt de profeet tot hem, en gansch Juda : „Indien gijlieden niet gelooft, zekerlijk gij zult niet bevestigd worden,” vs. 9. Hij zegt niet, „Indien Damascus en Efraïm niet verbroken worden zult gij niet bevestigd worden”; neen, daar staat hij niet op. De *vrees, dat gij niet zult bevestigd worden ontstaat alleen uit ongeloof ;— dat houdt u af van vereeniging met de belofte, dewelke LI zekerlijk bevestiging zou aanbrengen.

Dit is de eenige reden, welke de apostel geeft, waarom het woord der belofte, ge-

predikt zijnde, geen nut doet, namelijk door ongeloof : het was „met het geloof niet gemengd.” Hebr. IV : 2.

Maar deze zaken zullen nog duidelijker worden, wanneer wij de punten, welke twee zijn, nader uitwerken.

1. Wanneer een mensch twijfelt, aarzelt, en iets bij zichzelf overlegt, dan moeten zijne redeneeringen hunnen oorsprong hebben, of uit iets in zichzelf, of uit iets in de zaken, waaromtrent hij twijfelt ;— of, „certitudo mentis,” „de verzekering van zijn gemoed,” of, „certitudo entis,” „de zekerheid van de zaak zelve ontbreekt. Indien iemand twijfelt of zijn vriend in een ver land in leven is of niet, dan ontstaat zijn twijfelen uit de onzekerheid der zaak zelve ; wanneer dat eene uitgemaakte zaak is, dan is het opgelost, evenals het met Jacob was in het geval van Jozef. Maar wanneer iemand twijfelt of de naald in het kompas, geheel in orde zijnde, het noorden wel zal aanwijzen, dan is alle onzekerheid in zijn eigen gemoed.

Wanneer wij twijfelen aan de belofte, dan moet dit ontstaan of uit iets in ons, of de belofte zelf moet daartoe aanleiding gegeven hebben. Indien uit iets in ons, dan kan het

niets anders zijn dan ongeloof ;— een ingeboren hinderpaal om ons te vereenigen met, en te rusten in de belofte, — dat is het ongeloof. Indien wij dan duidelijk aantoonen, dat er niets in de belofte is, zoowel wat de stof als de wijze betreft, of iets, dat er mee gepaard gaat, dat aanleiding moet geven tot zoodanig twijfelen, dan leggen wij den last en de beschuldiging op de rechte schouders, — de zonde van twijfelen op het ongeloof.

Nu, dat aanleiding noch oorzaak gegeven wordt, voor dit twijfelen aan de belofte, zal blijken, indien wij ernstig overwegen, vanwaar zulk eene **aanleiding** of oorzaak zou moeten ontstaan. Al de vastigheid van eene belofte hangt af van de eigenschappen van den **belover**, in betrekking tot de einden en het doel van de belofte. Indien iemand mij eene belofte geeft, om zulke en zulke dingen voor mij te doen, en ik betwifel of het ooit gebeuren zal, dan moet dat voortvloeien uit **eenen** twijfel, of niet een van die zaken gemist wordt in hem, die de belofte doet ; — hetzij (1) van waarheid ; of (2) van bekwaamheid om zijn woord gestand te doen, vanwege de moeilijkheid der zaak zelve ; of (3) van oprechtheid, of

hij wezenlijk plan heeft mij te doen, wat hij gesproken heeft ; of (4) van volstandig geheugen, om de gelegenheid waar te nemen om de voorgenomen zaak te doen; of (5) van vastheid om nog van denzelfden zin te zijn. Nu, indien er geen gebrek van al deze dingen in Hem is, over wiens beloften wij nu spreken, dan is er zeker geen grond voor ons twijfelen, dan alleen uit ons eigen ongelooft.

Laat ons nu zien of iets van deze zaken gemist wordt in de beloften Gods; en beginnen wij met de eerste.

(1) Is er waarheid in deze beloften? Indien er de minste aanleiding ter wereld is, om de waarheid van de beloften of de waarheidsliefde van den belover te verdenken, kan ons twijfelen aan dezelve daaruit opkomen, en niet uit ons eigen ongelooft. Op dezen grond is het, dat alle menschelijk geloof, dat alleen gegrond is op het getuigenis van eenen mensch, op zijn best maar eene waarschijnlijke meening is, want alle menschen zijn leugenaars, en kunnen misschien liegen in die zaak, waarin zij aan ons verbonden zijn. Al zal een goed mensch dat niet doen, om zijn leven te redden, toch is het mogelijk, hij kan er toe verzocht

worden, hij kan het doen. Maar nu, de eerste oorzaak van de beloften, waarover wij nu handelen is de Waarheid zelve, — de God der waarheid, die dit als zijne bijzondere eigenschap gesteld heeft, om zich van alle anderen te onderscheiden. Hij is de God der waarheid, en stelt juist deze eigenschap op eene bijzondere wijze in deze zaak voor, in het geven van deze belofte : „Hij is getrouw, dat Hij ons de zonden vergeve.” 1 Joh. 1: 9. Daarom wordt van zijn woord niet alleen gezegd, dat het waar is, maar „de waarheid,” Joh. XVII: 17 — de waarheid zelve. Alle vleesch is gras, maar zijn woord bestaat in der eeuwigheid. Jes. XL: 6, 8.

Maar voorts, opdat het klaar blijken mocht, dat van daar geen aanleiding tot twijfelen zijn kan, heeft deze God der waarheid in zijne oneindige wijsheid, zich nedergebogen tot onze zwakheid, en alle mogelijke middelen gebruikt, om te bewerken, dat wij de waarheid zijner beloften zouden aangrijpen. De Heere kon ons in het donker gelaten hebben, — zoodat wij zijne gedachte en wil ten opzichte van ons moesten nasporen in duistere uitdrukkingen ; en, wetende van hoeveel waardij zijne goeder-

tierenheid is, kon het ook met recht verwacht worden, dat wij dat zouden doen. Menschen, die in ellende verkeeren zijn blijde, als zij het minste woord mogen aangrijpen van hem, die hen kan uithelpen, om daar bemoediging uit te trekken, en winst m^êe te doen ; evenals de knechten van Benhadad, die naarstiglijk opletten, wat uit den mond van Achab zou uitgaan omtrent hunnen heer, die toen in vreeze des doods verkeerde, en toen deze hem toevallig zijnen broeder noemde, grepen zij dat woord dadelijk aan, en riepen, „Uw broeder Benhadad.” 1 Kon. XX: 33. God had het daarbij kunnen laten, dat Hij ons vallende kruimeltjes of zoo nu en dan een druppeltje barmhartigheid en versterking liet verzamelen, zoodat wij al blijde zouden geweest zijn een woordje te hebben ontdekt, dat daarop wees, en toch veel vrije genade ten toon gespreid hebben. Maar, om alle tegenwerpingen buiten te *sluiten, en den mond van het ongeloof voor altijd te stoppen, heeft Hij niet alleen duidelijk gesproken, maar Hij heeft zich verwaardigd om alle middelen te gebruiken, die ooit onder de menschen kinderen in gebruik waren om de waarheid te

bevestigen van hetgeen Hij zegt en spreekt.

Er zijn vier wegen, waarin de menschen vertrouwen zoeken te winnen, dat hetgeen zij spreken eene ontwijfelbare waarheid is, opdat er geen aanleiding zou zijn 'om het te betwijfelen.

[1] *Door dezelfde zaak dikwijls te betuigen en te verzekeren.* Wanneer iemand dezelfde zaak telkens weer zegt, dan is dit een teeken, dat hij de waarheid spreekt, of tenminste, dat hij wil dat men er zoo over denkt ; ja, indien een eerlijk mensch zich in dezelfde zaak, helder, ten volle, ronduit aan ons verbindt, dan achten wij het eene lage verdenking om de wezenlijke waarheid van zijne voornemens niet te gelooven. Nu, de Heere spreekt in zijne beloften dikwijls dezelfde dingen, — Hij spreekt eenmaal en tweemaal. Er is geen zaak, welke Hij ons beloofd heeft, of Hij heeft het weder en weder gedaan. Bijvoorbeeld, alsof Hij wilde zeggen, „Ik zal uwe zonden genadig zijn” ; Ik bid u, geloof Mij, want „Ik zal uwe ongerechtigheden vergeven” ; ja, het zal zoo zijn. — Ik zal uwe overtredingen uitdelgen als eene wolk.” Er is geen behoefte, welke wij onderworpen zijn, of Hij heeft er in voorzien. Gelijk

zijn gebod regel op regel is, **zoo** is ook zijne belofte. En dit is een weg, waarin God duidelijk de waarheid zijner belofte doet te voorschijn treden. Om allen schijn van twijfeling weg te nemen, spreekt Hij eens, ja tweemaal, of wij **hooren** willen.

[2] *De tweede wijze om eene waarheid te bevestigen is door eenen eed.* Al **vreezen** wij of hetgeen sommige menschen verzekeren wel waarheid is, nochtans, wanneer zij iets in gerechtigheid èn oordeel zwoeren, dan zijn er maar weinigen **zoo** kennelijk losbandig en **zoo** geheel zonder indrukken van God, dat dan nog hunne verzekeringen geen geloof zouden vinden en niet voor waarheid doorgaan. Daarom zegt ons de apostel, Hebr. VI : 16, dat „de eed tot bevestiging onder de menschen een einde van alle tegenspreking is.” Al is de waarheid van te voren dubbelzinnig en twijfelachtig, nochtans, wanneer iemand met **eenen** eed daar tusschen komt, dan is er onder de menschen geen geschil meer. Op deze wijze heeft God ook gehandeld, opdat er niets ontbreken zou, om ons geloof aan zijne beloften in te winnen. Hij heeft de waarheid derzeive bezworen, Hebr. VI : 13, „**Want** als God Abraham de belofte deed,

dewijl Hij bij niemand, die meerder was, had te zweren, zoo zwoer Hij bij Hemzelve." Hij bevestigt zijne belofte met eenen eed. „O feliceo nos, quorum causâ Deus jurat ; O infelices, si nec juranti Deo credimus !” Wanneer Christus kwam, „in wien al de beloften Gods ja en amen zijn,” is Hij, om de waarheid derzelve vast te maken, in zijne bediening door eenen eed bevestigd. Hebr. VII : 21. Hij is priester gemaakt met eedzwering van Hem, die gezegd heeft, „De Heere heeft gezworen en het zal Hem niet berouwen ; Gij zijt priester in der eeuwigheid.” Nu vraag ik, wat is de oorzaak van deze groote nederbuiging in den God des hemels, om dat woord, hetwelk in zichzelf waarheid is, met eenen eed te bevestigen? De apostel geeft ons voldoening in betrekking tot het einde, dat er mede bedoeld werd, Hebr. VI: **17, 18.** „Dit, zegt hij, had God er in op het oog, dat zijn volk,ziende, hoe Hij zich door twee zulke onveranderlijkedingen, als zijne belofte en zijnen eed, verbonden heeft, verzekerd zijn mag, dat het ten eenenmale onmogelijk is, dat de waarheid van een zijner woorden zou feilen ; of, dat zij er standvastig in rustende, ooit bedrogen zouden kunnen uitkomen.”

[3] Nog een andere weg, welken de menschen inslaan, om de waarheid te bevestigen, van hetgeen zij spreken is, *dat zij een verbond aangaan. om te vervullen, wat zij hebben gesproken*, Een verbond geeft kracht aan de waarheid **eener** verbintenis. Wanneer iemand **u** alleen gezegd heeft, dat hij zulke en zulke dingen voor **u** doen zal, dan zijt gij vol twijfelingen en vreezen, of hij zijn woord wel zal houden ; maar wanneer hij zich bij contract verbonden heeft, en gij kunt dat met zijn hand en zegel bekrachtigd toonen, dan gevoelt gij **u**, wanneer gij dat beschouwt en bedenkt,, zeker. Nu, de Heere heeft dezen weg ook gekozen om zijne waarheden en beloften te bevestigen en vast te stellen. Opdat alle twijfelingen en weifelingen uitgesloten zouden zijn, heeft Hij ze alle in een verbond opgelegd, en zichzelf onder eene verbonds-verbintenis gebracht, dat wij, bij elke gelegenheid en bij iedere verzoeking, zijn hand en zegel mogen toonen, en tot den Satan en ons eigen valsche hart zeggen : „Zie hier, aanschouw God als die in een verbond op zich genomen heeft, om zijn woord, waarop Hij mij heeft doen hopen waar te maken ; en dat is zijne eigenschap, dat Hij een God

is, die het verbond houdt.” Wat kunnen wij dan meer eischen, wat meer, om ons te verzekeren van de waarheid dezer dingen, nu Hij zijne belofte *verdubbeld* heeft, en dat door *eenen eed* bevestigd, en ze alle door een onveranderlijk *verbond* verzegeld en vast gemaakt heeft?

[4] In zaken van zeer groot gewicht en aanbelang, zooals dezulke, waar het leven en de vrede der volkeren van afhangen, plegen de menschen borgtocht te geven om elkander te verzekeren van de betrouwbaarheid en waarheid van alles, waartoe zij zich verbonden hebben, opdat die van weerszijden tot onderpand zou dienen voor hunne waarheid en trouw. Ook dezen weg heeft de Heere niet ongebruikt gelaten, om zijne belofte te bevestigen. Hij heeft ons *eenen* borgtocht gegeven om ons van zijne waarheid te verzekeren. — Een Hem boven alles dierbaar, Een altijd in zijn harte, voor wiens eere Hij zorgt als voor zijne eigene. Jezus Christus is de groote Borgtocht van zijns Vaders waarheid, het pand van zijne trouw aan zijne beloften. God heeft Hem ons tot dat einde voorgesteld en gegeven. „Daarom zal de Heere zelf ulieden een teeken geven,” (een teeken, dat Hij zijn

woord vervullen zal.) Ziet, eene maagd zal zwanger worden, en zij zal **eenen Zoon baren** en zijnen naam **IMMANUËL** heeten." Jes. VII : 14. Opdat gij zeker zijn moogt van mijne waarheid, zal de Zoon der maagd er tot **eenen borgtocht voor zijn.**" In Hem zijn al de beloften **Gods** ja en amen." Dus geeft Hij ook aan zijne heiligen den **verderen borgtocht zijns Geestes**, en de **eerstelingen der heerlijkheid** ; dat de volle vervulling van al zijne beloften in een klein bestek kunnen worden saamgetrokken en aan hun oog voorgesteld, evenals de Israëlieten de vruchtbaarheid van Kanaän aanschouwden in den tros druiven, die van daar medegebracht werd.

Nu, uit dit alles blijkt duidelijk, dat er waarheid is in al de beloften **Gods**, maar ook, dat die waarheid **zoo** bekrachtigd, bevestigd en vastgesteld is, dat er niet de minste denkbare aanleiding door gegeven kan worden tot wankelen of twijfelen. Hij, die de beloften betwist, en niet weet hoe er mede te vereenigen, moet naar eene andere oorzaak omzien, waarom hij **zoo** doet ; wat de waarheid der belofte betreft, daar is in het geheel geen twijfel aan en er is ook in het minst geen plaats voor.

(2) Maar ten tweede, hoewel er waarheid zij in de belofte, nochtans kan den **belover** macht ontbreken, om het beloofde te vervullen, vanwege de menigvuldige moeilijkheden, welke er aan verbonden zijn. Dit kan eene tweede oorzaak van twijfeling zijn, indien de zaak, waartoe iemand zich verbonden heeft, niet binnen het bereik ligt van de macht desgenen, die het op zich nam. Wanneer, bijvoorbeeld, een kundig geneesheer **eenen** zieke herstel van zijne ziekte beloven zou, al kon deze staat maken op de waarheid en oprechtheid van zijnen geneesheer, toch kan hij niet anders dan hierin zijne macht in twijfel trekken, wetende, dat het niet volstrekt in zijne macht ligt om het kleinste ongemak te genezen ; maar wanneer de belover in staat is, om het ook te doen, dan is alle twijfel van dezen aard weggenomen. Ziet dan, of het **ZOO** is ten opzichte van deze beloften, Waarover wij nu spreken. Wanneer God tot Abraham komt om zich te verbinden in dat verbond der genade, waaruit al de beloften, waarover wij nu handelen, voortvloeien, dan legt Hij dit tot grondslag van alles neder; „Ik ben”, zegt Hij, „God de Almachtige”, Gen. XVII : 1; of, „God

de Algenoegzame,” zeer wel in staat om alles te doen, wat Ik beloof. Wanneer moeilijkheden, verzoeking en bekommeringen oprijzen, gedenk dan, wie Hij is, die het beloofd heeft; niet alleen, dat Hij waarachtig en getrouw is, maar, dat Hij is de Almachtige God, voor wien niets bestaan kan, wanneer Hij zijn woord vervullen wil. En dat dit een grondslag voor groot vertrouwen in Abraham was, zegt ons de apostel, Rom. IV: 21. „Ten volle verzekerd zijnde, dat hetgeen beloofd was, Hij ook machtig was te doen? Wanneer God verbonden is door zijn woord, dan moet bijzonder het oog gericht zijn op zijne bekwaamheid.

De ziele is geneigd om te vragen: Hoe kan dit geschieden? Het is onmogelijk, dat dit mij gebeuren zou. Maar, Hij is machtig, die het beloofd heeft. En dit, Rom XI: 23, stelt dezelfde apostel ons ook voor, om er ons geloof op te vestigen, in betrekking tot die groote belofte, dat de Joden opnieuw zullen geroepen. en weder ingeënt worden in den wijnstok. „God,” zegt hij, „is machtig dezelve weder in te enten; al schijnen zij nu doodsbeenderen te zijn, de Heere weet echter dat zij kunnen leven, want Hij is machtig op hen te blazen, en hen schrik-

kelijk te maken als eene slagorde met bannieren. Ja, zoo uitnemend is deze algenoegzaamheid, deze bekwaamheid Gods om zijn gansche woord te vervullen, dat de apostel ons waarschuwt om die niet te binden, alsof zij alleen zoo ver en niet verder zou kunnen gaan. Neen, zegt hij. Efeze III: 20, Hij „is machtig meer dan overvloediglijk te doen boven al, dat wij bidden of denken.”

Wanneer de menschen de belofte inderdaad zullen aannemen, om er op te leven, dan zijn zij gereed om de vraag te stellen en te onderzoeken of het wel mogelijk is, dat haar inhoud ooit aan hen vervuld zal worden. Wanneer iemand een bootje op zee ziet drijven, dan ziet hij daarin niet veel **moeielijkheid**, hij ziet er op zonder eenige bezorgdheid des gemoeds, — hij aanschouwt hoe het op-en-nedergeworpen wordt, zonder zich bevreesd te maken, dat het zal zinken. Maar laat nu die mensch zijn eigen leven, in dat scheepje aan de zee toevertrouwen ; — hoe zal hij **allen** ondervragen! wat zal hij het bootje nauwkeurig onderzoeken! Is het mogelijk, zegt hij, dat in dit kleine ding mijn leven veilig zal zijn op den oceaen? Zoo is het ook met ons, wanneer wij op de beloften zien: terwijl wij ze in het breede

beschouwen, zooals zij in het woord liggen, helaas! zij zijn alle waar, — alle ja en amen, — zij zullen alle vervuld worden; maar wanneer wij onze zielen op eene belofte zullen wagen, in eenen oceaen van toorn en verzoekingen, dan, meenen wij, zal iedere rukwind haar onderste boven gooien; zij zal ons niet dragen over al deze golven. Is het mogeelijk, dat wij veilig op de roeibank van eene sloep in het midden van den oceaen kunnen drijven?

Nu, hier zijn wij geneigd om onszelfen te bedriegen, en de heele zaak in kwestie verkeerd op te vatten; hetwelk de grond is van veel bedorven redeneeringen, ontstellende gedachten. Wij onderzoeken of zij zoo voor ons zijn kan, als het woord voorstelt; terwijl de waarheid is, dat de kwestie niet loopt over de natuur der zaak, maar over de macht van God. Zet den twijfel op zijne plaats, en de zaak is deze: Is God machtig te vervullen, wat Hij heeft gesproken? — Kan Hij mijne afkeeringen genezen? Kan Hij mijne zonden vergeven? Kan Hij mijne ziele redden? Nu, opdat er geen aanleiding of schijn van reden tot twijfelen in dit punt zijn zou, daarom openbaart God zichzelf als een algenoeg-

zaam God, ais Een, die machtig is ai zijne verbintenissen tot een goed einde te brengen. Indien gij twijfelen wilt, gij kunt het doen. Dit is zeker, dat gij geen reden hebt het hierom te doen, er is niet eene belofte, welke God gedaan heeft, of Hij is ook machtig die te vervullen.

Maar gij zult zeggen ; Al is God zoo machtig, en zoo algenoegzaam, kunnen er dan nog geen gebreken zijn in de middelen, waardoor Hij werkt ? evenals iemand wel eenen sterken arm kan hebben, krachtig om zijne vijanden ter neer te vellen, terwijl dat toch niet geschieden zal, indien hij slaat met eene veder of een stroo ; niet wegens gebrek van sterkte in zijnen arm, maar door de ongeschiktheid en ongepastheid van het werktuig, dat hij gebruikt. Doch, —

[1] Wanneer God instrumenten gebruikt, dan werken die niet overeenkomstig hun eigen vermogen, maar overeenkomstig den invloed der kracht, welke Hij er aan mededeelt. Ziet tot welk einde ook het God belieft enig middel te gebruiken, — dat Hij ze verkiest, maakt ze tevens krachtig tot dat einde. Laat de weg en het middel ter vervulling van hetgeen gij door de belofte verwacht, in zichzelf nog zoo zwak zijn ;

weet echter, dat dezelve door Gods verkiezing tot dat einde met kracht en invloed tot hare vervulling zullen worden voorzien.

[2] Van de groote middelen der belofte wordt uitdrukkelijk vastgesteld, dat zij ook machtig zijn, dat er geen gebrek aan kracht in hen is om de beloofde zaak te vervullen.

1° Daar is het *middel van verwerving*, dat is Jezus Christus? — de beloften, wat betreft de goede dingen, welke er in vervat zijn, zijn alle door Hem gekocht. Van Hem verklaart de apostel uitdrukkelijk dat Hij volkomenlijk kan zaligmaken, **degenen**, die door Hem tot God gaan.” Hebr. VII: 25. Hier is geen gemis, geen gebrek; Hij kan het volkomenlijk doen, hun, die verzocht worden kan Hij te hulp komen. Hebr. II: 18.

2° Daar is het *groote middel van openbaring*, dat is het Woord van God. Daarvan wordt ook verklaard, dat het machtig is. Het heeft eene soort van algenoegzaamheid in zich. Paulus zegt aan de ouderlingen van Efeze, dat „het woord der genade machtig is hen op te bouwen, en hun een erfdeel te geven onder alle de geheiligden.” Hand. XX: 32.

3° Daar is het *groote middel van werking*,

en dat is de Geest der genade. Hij werkt de genade der belofte in de ziele. Hij is ook machtig, meer dan machtig, om het bepaalde einde uit te werken. Hij heeft geen grenzen noch mate van werking dan alleen zijnen eigen wil. 1 Cor. XII: 11.

Hieruit blijkt dan in de tweede plaats duidelijk, dat er geen aanleiding tot twijfelen is ; ja, dat alle twijfelen uitgesloten is, door de overweging der bekwaamheid van den **belover**, en de middelen, waardoor Hij werkt. Indien gij doorgaat met twijfelen, dan moet gij **eenen** beteren pleitgrond hebben dan dezen. Ik kan niet, het is onmogelijk. Ik zeg u integendeel, dat God machtig is het **geheele** woord zijner belofte te vervullen.

(3) Er kan *oprechtheid* gemist worden in beloften en verbintenissen. Wanneer wij hieromtrent argwaan koesteren, dan hebben wij geen keuze, maar wij moeten ze betwijfelen. Indien iemand mij eene belofte doet, en ik kan veronderstellen, dat hij niet voornemens is overeenkomstig zijn spreken te doen, maar dat hij iets achterhoudt tot een ander doel, dan moet ik noodzakelijk twijfelen aan de vervulling van hetgeen hij gesproken heeft. Indien de ziele kan ver-

moeden, dat de Heere in zijne belofte niet oprechtelijk hem bedoelt, maar iets anders in zijn gemoed achterhoudt, of, dat het wel voor anderen **ZOO** zal zijn, maar niet voor hem, dan moet hij noodzakelijk in **zich-zelfen** redeneeren, twijfelen, en geen geloof oefenen. Dit moet dan in de derde plaats worden betoogd, dat de beloften **Gods**, en God in alle zijne beloften, vol oprechtheid zijn; **ZOO** dat niemand behoeft te **vreezen** zich er op te verlaten: zij zullen hem waarheid blijken. Nu, merkt dit aangaande op,

[1] *Dat de beloften Gods geen bekendmaking zijn van zijn verborgen doel en voornemen.* Wanneer God eene belofte voorstelt van de vergeving der zonde, dan **be-teekent** dit niet voor ieder mensch in 't bijzonder, dat het **Gods** voornemen is, dat zijne zonde vergeven zal worden. Indien dit **ZOO** ware, dan moesten **òf** alle menschen vergeving ontvangen, tot wie het woord der belofte komt, — hetwelk niet **ZOO** is; **òf** anders faalt God in zijn voornemen, en Hij mist zijn oogmerk, — hetwelk zou bewijzen, dat Hij **òf** onmachtig was, zoodat Hij niet kon, **òf** veranderlijk, zoodat Hij ze niet wilde bevestigen. Doch, „wie heeft zijnen wil wederstaan ?” Rom. IX: 19. Hij

is de Heere, en wordt niet veranderd. Mal. III: 6. Zoodat, al heeft iedereen, wien de belofte wordt voorgesteld, de vrucht der belofte niet, dit toch in het geheel geen afbreuk doet 'aan de oprechtheid Gods in zijne beloften ; want Hij stelt ze niet voor tot zulk een einde en doel, dat Hij daarmee zijn voornemen bekend maakt omtrent bijzondere' personen.

[2] *Er zijn sommige volstreckte beloften, als inbegrepen in het verbond der genade,* welke wat betreft diegenen, die tot dat verbond behooren, in zoo verre de gedachten Gods voorstellen, dat zij zekerlijk in en aan hen allen zullen vervuld worden. De ziele mag vrijelijk genoodigd worden om zich op deze beloften te wagen, met verzekering, dat zij aan haar zullen worden krachtdadig gemaakt.

[3] God maakt in al zijne beloften voor namelijk dit van zijne gedachte en voornemen bekend, dat elke ziele, tot wie zij komen, er vrijelijk op mag rusten ; te weten **dat het geloot in de beloften, en de vervulling der beloften, onafscheidelijk zijn.** Hij, die gelooft, zal er de genieting van hebben. Dit is allerzekerst, dit verklaart God van zijne gedachte, van zijn hart, ten opzichte

van ons, — dat, wat betreft al de goede dingen, waarvan Hij tot ons gesproken heeft, ons zal geschieden naar ons geloof. Dit, zeg ik, geven de beloften Gods van zijn voornemen te kennen, dat hij, die ze gelooft, ze ook zal genieten. In dezelve „wordt de rechtvaardigheid Gods geopenbaard uit geloof tot geloof,” Rom. **I:17**; — uit het geloof, dat God openbaart, tot het geloof, dat de mensch ontvangt. Zoodat gij, in de vaststelling van eenige belofte, veilig besluiten moogt, dat op het gelooven, de barmhartigheid, de Christus, de verlossing in deze belofte genoemd, de uwe is. Het is waar, indien iemand de belofte blijft beredeneeren, en twifelen of hij er wel deel aan heeft, en haar door het geloof niet omhelst, dan kan hij ze derven; en toch zonder, dat hij iets kan ten laste leggen aan de waarheid der belofte, of aan de oprechtheid van den Belover, — want God heeft door dezelve niet te kennen gegeven, dat de menschen de goede dingen, welke beloofd zijn, zullen genieten, hetzij zij gelooven of niet. Dusverre zijn de beloften der genade algemeen, en verkondigen deze waarheid aan allen, dat er eene onverbreekbare betrekking is tusschen het gelooven en het ge-

nieten van de dingen, welke zij bevatten.

In deze waarheid is de oprechtheid van den Belover, welke niet in twijfel getrokken kan worden zonder zonde en dwaasheid. En dit sluit geheel buiten, dat de geest eenige aanleiding zou hebben om te twijfelen. „Gij kleingeloovige, waarom hebt gij gewankeld?” Ach! ik vrees, dat ik geen deel heb aan deze belofte, — dat ik er niet in bedoeld word. — Arm schepsel! er is maar één weg, om u er buiten te houden :dat is dat gij ze bij u **zelve**n betwist door ongelooft. Hier is de oprechtheid **Gods** uw borg, dat gij geloovende, niet missen zult, waar het u om te doen is. Hier is niet de minste reden, om te twijfelen. Wanneer er pardon afgekondigd is voor al zulke opstandelingen, als bij **zulk** eene gelegenheid zich zullen aanmelden, plegen de menschen de zaak dan nog in twijfel te trekken, of de staat hun waarlijk goedwillig is of niet? Neen, zegt zoo'n arm schepsel, ik waag mijzelf op hunne geloofwaardigheid, en geloof de waarheid van hetgeen, waartoe zij zich in hunne proclamatie hebben verbonden: wat ik ook in het bijzonder mijzelf heb waardig gemaakt, ik weet, dat zij getrouw zullen zijn aan

hunne beloften. Het evangelie kondigt vergeving af aan allen, die komen, aan alle geloovigen : het staat niet aan u, armen twijfelaar, om te ondervragen, wat het oogmerk met u in het bijzonder is, maar verlaat uzelfen hierop, dat er eene volstreckte oprechtheid in de verbintenis is, waar gij gerust op kunt rusten. Maar. —

(4) Al zijn deze alle tegenwoordig, waarheid, macht, oprechtheid ; nochtans, indien hij, die de belofte doet zou kunnen *vergeten*, — dan zou dat een grond van twijfeling zijn. De schenker van Pharao deed ongetwijfeld uitgebreide beloften aan Jozef, en hij sprak waarschijnlijk de waarheid overeenkomstig zijn voornemen. Toen hij later, in gunst hersteld, in de tegenwoordigheid van Pharao stond, had hij ongetwijfeld macht genoeg om de in vrijheidstelling van een arm onschuldig gevangene te bewerken. Maar dit was niet genoegzaam, het deed Jozef geen nut; omdat, gelijk de tekst zegt, hij „aan Jozef niet gedacht, maar hem vergat? Gen. XL : 23. Dit vergeten maakte al het andere nutteloos. Maar ook hiervan is niet den minsten schijn in goddelijke beloften. Het was Zions zwakheid, dat het zeide: „De Heere heeft mij verlaten: en de

Heere heeft mijner vergeten.” Jes. XLIX : 14 ; want zoo zegt de Heere: „Kan ook eene vrouw haren zuigeling vergeten, dat zij haar niet ontferme over den zoon haars buiks? Ofschoon deze vergate, zoo zal Ik toch uwer niet vergeten. Ziet, Ik heb u in de beide handpalmen gegraveerd ; uwe muren zijn steeds voor Mij”. vs. 15, 16.

De oorzaken van vergeetachtigheid zijn, —
 [1] *Gebrek aan liefde.* Dingen, welke de menschen niet liefhebben, daar dragen zij geen zorg voor: — maar de onderwerpen hunner liefde zijn voortdurend in hunne gedachten. Nu, zoo zegt God tot Zion : „Waarom zegt gij, dat Ik u vergeten heb? Is het uit gebrek aan liefde? Helaas, de liefde van eene allerteederste moeder voor haren zuigeling schiet oneindig te kort bij mijne liefde tot u. Mijne liefde tot u staat op vasten grondslag, hoe zoudt gij dan uit mijne gedachte zijn? Hoe zou Ik u kunnen vergeten ?” Oneindige liefde zal oneindige overdenking hebben.

[2] *Menigvuldigheid van bezigheid.* Dit is bij de menschen eene oorzaak van vergeten. „Ik zou gedaan hebben, zegt men, wat ik beloofd heb, maar menigvuldige bezigheden deden het mij vergeten; ik bid u, houd

mij voor verontschuldigd? Doch bij God is dit niet **zoo**; Hij zegt : **Al** regeer Ik de gansche wereld, toch **zijt** gij in mijne handpalmen gegraveerd ; en daarom zijn uwe muren steeds voor **Mij**." Zie ook Ps. LXXVII : 10. Zoodat ons dan ook hierin niet **de** minste schijn van reden **gegeven** wordt, om te twijfelen aan de beloften **Gods**.

(5) Maar ten laatste, waar alle te voren genoemde vereischten vereenigd zijn, indien nochtans de belovende persoon **anderlijk** is, indien hij zijn besluit kan veranderen, dan mag men met recht twijfelen en bij **zichzelven** overleggen of de gedane belofte wel zal vervuld worden. Men kan denken, nu spreekt hij overeenkomstig zijn hart en gedachte, maar wie kan zeggen, of hij er morgen nog **zoo** over denken zal? Kan hij niet van gedachte veranderd zijn, en wat wordt er dan van al de gouden bergen, welke ik mij **zelven** op zijne belofte voorstelde? Waarom, in de laatste plaats, de Heere zorgvuldig alle zondige vermoedens verwerpt, dat in Hem, of in zijne verbintenissen de minste verandering of omkeering zou kunnen plaats grijpen. Hij is „de Vader der lichten, bij wien geen verandering of schaduw van omkeering **is**.”

Jac. I:17. — **geen** schaduw, noch gelijkenis van iets zoodanigs. „Ik ben de Heere, zegt Hij, en word niet veranderd: daarom zijt gij, o kinderen Jacobs! niet verteerd.” Mal. III: 6. De Heere weet, dat indien iets in ons bij Hem van invloed kon zijn, om het woord te veranderen, dat uit zijnen mond uitgegaan is, wij zekerlijk zouden omkomen. Wij zijn ongelukkige, tergende schepselen, daarom schrijft Hij ons niet verteerd zijn alleen toe aan zijne eigene onveranderlijkheid. Hier kunnen wij in rusten. „Hij is onveranderlijk en wie kan Hem omkeeren?”

En in deze aanmerkingen heb ik het eerste bewijs geleverd van het punt, dat alle twijfel uit ons eigen ongeloof voortvloeit.

2. De ondervinding, welke wij hebben van de machtige werken Gods, ter vervulling van al zijne beloften, geeft licht in **deze** zaak. Wij hebben het waarachtig bevonden, dat Hij, zich eenmaal verbonden hebbende, zekerlijk doorgaan zal tot het bestemde doeleinde, al zal Hij daarin zijne macht en wijsheid tot het uiterste moeten ontvouwen, Hab. III: 9. „De naakte grond werd ontbloot door uwen boog, om de reden aan de stammen gedaan door het woord.” Indien God gezworen en zijn

woord gegeven heeft, dan zal Hij het zekerlijk vervullen, al zal Hij daartoe, den naakten grond moeten ontblooten door zijnen boog, — zijne macht tot het uiterste ten toon spreiden.

Het is waar, nooit wachtte iemand op God om de uitvoering en de vervulling eener belofte, of hij bevond, dat zich vele moeielijkheden opdeden, tusschen het woord en de zaak. **Zoo** was het met Abraham in de zaak van **eenen** zoon ; en met David in de zaak van een koninkrijk. God wil, dat de **genaden**, welke Hij beloofd heeft, evenals dauw op de uitgedroogde, **stervende** aarde vallen, of „als de schaduw van **eenen** zwaren rotssteen in een dorstig land zijn”, Jes. **XXXII** : 2, — zeer welkom aan den reiziger, wien de zon, gedurende zijne reis, den **ganschen** dag op het hoofd gebrand heeft. **Zion** is eene sierlijke kroon in de hand des **Heeren**, en een koninklijke hoed in de hand van haren God. Jes. **LXII** : 3. De kostelijke **steen**en van **eenen** diadeem moeten behouwen en **geslepen** worden, voor zij ingezet worden tot schoonheid en heerlijkheid. God wil dikwijls de kostelijke, levende **steen**en Zions eene scherpe behouwing doen ondergaan, voor zij ten volle vast-

gezet worden in zijnen diadeem, maar toch is ten slotte de uitwerking der belofte doorgegaan, welke hinderpalen zich ook voordeden ;— evenals eene rivier, al den tijd, dat zij door eenen dam wordt opgehouden, al hooger en hooger rijst, en hoe langer hoe krachtiger wordt, tot zij alles, wat haar tegenhoudt verbreekt, en eenen vrijen loop verkrijgt naar hare bestemde plaats. Telkens wanneer zich tegenstand opdoet tegen de vervulling der belofte, en haar voor, 'eene tijd schijnt te beletten, krijgt zij meer en meer kracht, tot het bestemde uur komt, en dan werpt de belofte alles neer, wat haar in den weg staat.

Was er nu iets denkbaar, in staat om 'de vervulling van eenig woord van God' te verhinderen, waarvan wij niet wisten, dat het ooit te voren overwonnen was, dan mochten wij mogelijk, dat overwegende, uit eenig ander beginsel twijfelen dan door ongelooft.

Wat is er in hemel of op aarde, buiten God en zijne dienende geesten, dat niet op den een of anderen tijd, zijne uiterste kracht te werk gesteld heeft, om het woord te verijdelen, waarop de een of ander van Gods heiligen vertrouwd heeft ? Duivels, door

hunne verzoeken, lokazen, bedriegerijen, beschuldigingen en tegenwerkingen ;— menschen, door hunne raadgevingen, rede-neeringen, bedenkingen, belangen, heerschappijen, verbindingen, legers, menigten, en het uiterste hunner pogingen ;— het eerste samenstel der natuur, in haren oorspronkelijk vastgestelden loop, — vuur, water, dag, nacht, leeftijd, ziekte, dood, hebben alle in hunnen loop gestreden tegen de vervulling der beloften. En wat hebben zij verkregen met al hunnen tegenstand ? Alle zijn zij teleurgesteld, verijdeld, teruggekeerd, veranderd, en zij hebben alleen dienst gedaan om de genade der beloften beminnelijker en heerlijker te maken.

Ik zou gaarne dit betoog met een voorbeeld toelichten, — opdat de almachtige, alles overwinnende kracht, welke in de belofte is, des te **klaarder mocht** blijken alles vast te stellen, wat op zijnen eigen grondslag van ongelooft wankelt.

Ik kon hier Abraham vermelden, met al de moeielijkheden en schijnbare onmogelijkheden, welke de belofte aan hem gedaan doormaakte en tegen den grond wierpen, — en hoe de genade dier belofte uit het graf verrees, want hij kreeg zijnen zoon

bij gelijkenis uit den doode weder.” Hebr. XI:19. Ook kon ik spreken van Jozef, Mozes, of David ;— maar ik zal liever een voorbeeld kiezen uit de werken Gods, in de dagen, waarin wij leven, en wel eene zaak, waaromtrent wij ons Eben-Haëzer mogen oprichten, en zeggen : „Tot hiertoe heeft ons de Heere geholpen.”

Ziet op de zaak van Ierland. De verbintenis van den grooten God der wrake tegen moord en verraad, het belang van den Heere Christus en zijn koninkrijk tegen den mensch der zonde, voorzag de ondernemers van veelvuldige beloften om hen tot een begeerd en gezegend einde te brengen. Neemt nu een kort overzicht van sommige bergen van tegenstand, welke eenen gunstigen uitslag in die plaats in den weg staan ; en hoort den Heere tot elk van hen spreken : „Wie zijt gij ! o groote berg ! voor mijn volk zult gij worden tot een vlak veld? Zach. IV : 7.

Om niet te vermelden den strijd en de worstelingen van tweeërlei volk in de baarmoeder van deze natie, waardoor gedurende eenen langen tijd het baren van eenige verlossing voor Ierland is tegengehouden ; ook niet dien machtigen berg, (welken sommi-

gen verkeerdelijk eene vlakte noemden) die in eens die onderneming met eene eeuwige deur meende toe te sluiten ; zal ik u enkele voorstellen uit vele, welke haar hebben vergezeld.

(1) *Het stilzwijgen van een half uur, dat in den hemel is geweest, ten opzichte van deze zaak*, — de groote stilstand van gebeden in de hemelen van vele kerken, — is geen kleine berg geweest in den weg der belofte. Wanneer God Zion goedgunstig zijn wil, dan eischt Hij, dat zij, die Hem doen gedenken, Hem geen ruste geven, totdat Hij het doe. Jes. LXII : 7. Nochtans antwoordt Hij hun somtijds, aan het einde van hunne smeekingen, „vreeselijke dingen.” Ps. LXV : 6. Hij zwijgt somtijds op de gebeden van zijn volk. Ps. XXVIII : 1. Is het dan niet iets zeldzaams iets te ontvangen, wanneer zijn volk het gebed inhoudt? Van hoe vele gemeenten in dit land kunnen de gebeden, tranen en smeekingen voor den voortgang van het werk Gods in Ierland, geschreven worden met ledige regels! Wat een stilzwijgen is er, gedurende dit laatste half uur, geweest in den hemel van vele kerken ! Hoe velen, die in dat werk met den Heere begonnen, hebben nooit geofferd

op den altaar „de Heere is mijne Banier,” noch overwogen, dat de Heere gezworen heeft te zuilen oorlogen tegen zulke Amekieten ais daar zijn „van geslacht tot geslacht !” Ex. XVII : 15, 16. Zij hebben vergeten, dat Ierland het eerste der volken was, trachtten het volk Gods uit te roeien om hun land in bezit te nemen; en dat daarom „zijn uiterste ten verderve zal zijn.” Nutn. XXIV : 20. Velen zijn zoo toornig als Jona, niet, omdat Babylon gespaard is, maar omdat het niet gespaard is. Is dit niet voorgesteld ais een berg ? Wat zult gij nu doen, wanneer zulke of zulke, deze en die menschen, of deze of die partij, u aanzien „ais het gras op de daken, hetwelk verdort eer men het uittrekt; waarmede de maaier zijne hand niet vult, noch de garven-binder zijnen arm,” — noch zooveel zeggen willen ais, „De zegen des Heeren zij bij u: wij zegenen uieden in den Naam des Heeren? Maar nu, zat het ongeloof der menschen het „geioof Gods te niet maken?” Zal het koninkrijk van Christus lijden, omdat sommigen van degenen, die de zijnen zijn, — deels door vleeschelijke wijsheid, deels door geestelijke dwaasheid, — „weigeren vooruit te komen” tot zijne huipe tegen den mach-

tige? Ongetwijfeld, neen! „De Heere ziet het, en het is kwaad in zijne oogen; dewijl Hij ziet, dat er niemand is, zoo ontzet Hij zich, omdat er geen voorbidder is,” ja, Hij verwondert zich dat er niet meer smeeke-lingen zijn ten dezen behoeve. Daarom bracht Hem zijn arm heil aan, en zijne gerechtigheid die ondersteunde Hem. Hij trok gerechtigheid aan als een pantsier, en den helm des heils zette Hij op zijn hoofd, en de kleederen der wrake trok Hij aan tot kleeding, en Hij deed den ijver aan als eenen mantel. Even naar de werken, even daarnaar zal Hij vergelden, grimmigheid aan zijne wederpartijders, vergelding aan zijne vijanden: den eilanden zal Hij den loon vergelden? Jes. LIX : 15-18. Dat sommige menschen niet bidden, zal niet verhinderen, dat de beloften vervuld worden. Zij kunnen eerder eenen afgod in zichzelf ontdekken, dan den levenden God teleurstellen. *Dit was een berg.*

(2) Ons eigen overleg en onze raadslagen stonden *het baren* der belofte dikwijls in den weg. Dit is de tijd, noch de plaats voor geschiedverhalen; daarom zal ik dit alleen in het algemeen zeggen, — dat indien de uitgezochtste en redelijkste raadslagen

van de gewapende macht niet overdwars waren door de voorzienigheid Gods, uwe zaken, naar alle waarschijnlijkheid, meer dan tien graden achterwaarts zouden gekeerd zijn bij den toestand, waarin zij zijn.

(3) *De zichtbare tegenstand van den vereenigden vijand* in dat land scheen, onze sterkte in aanmerking genomen, onoverwinnelijk. De wijze man zegt: „Een driedvoudig snoer wordt niet haast gebroken.” Ierland had een vijfvoudig snoer samengevlochten om sterke banden te maken voor Zion. Ik denk, dat nimmer zulke verschillende belangen samenwerkten ter bereiking van een algemeen einde.

Hij, die den leeuw, den vos en den ezel samen zag reizen, was benieuwd — „quo unâ iter facerent” — waarheen deze, niet bij elkander passende bondgenooten, op weg waren ; ook hield zijne verwondering niet op, toen hij hoorde, dat zij eenen pelgrimstocht deden uit een godvruchtig oogpunt.

Hij, die getuige zou zijn hoe Protestanten, Protestanten, die een verbond hadden aangegaan, die in de tegenwoordigheid van den grooten God, gezworen hadden, om het Pausdom en de Bisschoppelijke regeering

uit te roeien, zooals de Schotten in Ulster ; — anderen, die zich onder geen minder geheiligden band achtten te zijn tot handhaving van prelaten, dienstboeken, en dergelijke, zooals de geheele partij der aanhangers van Ormond- — vereenigd met een machtig aantal van dezulken, die acht jaren lang hunne **eeden** aan de Roomsche religie met ons en hun eigen bloed verzegeld hadden, — daar nog bijgevoegd dezulken, die er op uitgestudeerd waren, om in elke richting oproer te verwekken, naar dat het met hun eigen belang overeen kwam, zooals sommigen in Munster; — die zich allen aansloten bij die partij, welke zich ingespannen had om zich hatelijk en verfoeielijk te maken, als het meest bevlekt zijnde met onschuldig bloed: hij, zeg ik, die deze allen, na een zevenjarig onderling strijden, en wasschen van hunne handen in elkanders bloed, met elkander zag optrekken, kon niet anders dan zich verwonderd afvragen, — „quo unâ iter facerent” — waar zij toch zoo vriendschappelijk te zamen zouden heentrekken.

Ook zou zeker zijne verwondering niet verminderen, wanneer hij hoorde, dat de eerste zaak, welke zij op 't oog hadden,

en waarover zij het eens geworden waren, was om het onschuldig bloed van een en veertig (1)[1641] te bedekken, in strijd met die belofte, „ziet de Heere zal uit zijne plaats uitgaan om de ongerechtigheid van de inwoners der aarde over haar te bezoeken, en de aarde zal haar bloed ontdekken, en zal hare dood-geslagenen niet langer bedekt houden.” Jes. XXVI : 21 ; en vervolgens om den Katholieken godsdienst, of het koninkrijk van Babel, in het gansche land vast te stellen, in tegenstelling met de waarheid waartoe zij zich verbonden hebben, en de in onze dagen zichtbaar geopenbaarde macht van den Heere Jezus ; alsook met verscheidene diergelijke dingen, die in strijd zijn met hunne wetenschap en conscientie, hun verbond en licht, ja, het vertrouwen en de eerlijkheid van de meesten hunner voornaamste aanvoerders. Nu, hoe kan de belofte standgrijpen in den weg van dit veelhoofdige monster? Wat zegt zij tegen dezen vereenigden tegenstand ?

[1] Wel, ten eerste zegt de Heere, „Hand

1) Dr. Owen doelt op het Iersche bloedbad van 1641, toen naar de laagste berekening, naar men zegt, 40000 Protestanten vermoord zijn.

aan hand, zal de booze niet onschuldig zijn.” Spr. **XI :21**. Hun deksel zal te kort en te smal zijn, om het bloed te verbergen, dat God ontdekt wil hebben.

[2] En vervolgens, al willen zij hunne macht geven aan het beest, en krijg voeren tegen het Lam, in dit snood opzet **samenstemmende**, hoewel zij in niets anders ter wereld overeenkomen, — toch **zullen zij** in stukken gebroken worden; ja, hoewel zij zich vereenigen, toch zullen zij in stukken worden gebroken. Indien **Rezin** en de zoon van Remalia, Syrië en Ephraïm, oude **wederpartijders**, samenspannen in eene vernieuwde vijandschap tegen Juda, — indien **verbond** en Bisschoppelijken, Pausdom en verraderij, bloed en (in die betrekking) onschuld, hand aan hand de belofte in den weg staan, — toch zal Ik hierin niet met hen samengaan, zegt de Heere. Al werden zij allen onderscheidenlijk in hunne verschillende belangen, gedurende zeven jaren bewaard in hunnen onderlingen strijd, om geeselroeden voor elkander te zijn, toch zullen, indien zij zich vereenigen om de verbintenis Gods in het woord der belofte te niet te doen, sommigen van hen in niet meer dan het vierde deel van een jaar geheel vernietigd worden,

en het overblijfsel zal vervuld worden met gramschap en angst.

Ik zou gemakkelijk opmerkelijke voorbeelden kunnen bijbrengen, door welke God middellijk machtig en krachtdadig gewerkt heeft, om zijn eigen doel te bevorderen, door hunne raadslagen tot zothed te maken, en al hunne ondernemingen te vervullen met vrees, verschrikking en verbaasdheid. Wat in het algemeen gesproken is zal kunnen volstaan, om ons hierop te grondvesten, dat alle twijfel aan den uitslag, terwijl wij in Gods weg zijn, uit ongeloof ontstaat ; want Hij kan, Hij wil meer zulke dingen doen dan deze.

1°. *Gebruik*. Mijn eerste gebruik zal zijn omtrent tijdelijke dingen ; want die vallen ook, zooals ik zeide, met de te voren gemelde beperkingen, onder de belofte, waaraan niet mag getwijfeld worden. Leert hieruit dan, meer door het geloof te leven, in al uwe handelingen. Geloof, en gij zult bevestigd worden. Ik heb, in de dagen van mijne pelgrimsreize, dit kwaad onder de zon gezien, dat vele belijders van het evangelie, die geroepen werden een openbaar ambt te bekleeden, zich met ernst ten doel gesteld hadden, al hunne zaken met wijs-

heid en staatsbeleid te besturen, evenals onze tegenstanders. Door het geloof op de beloften te leven kwam hun te gering voor, in den stand, waarin zij waren en bij het ambt, dat zij bekleedden ;— nu zouden zij samenzweren, plannen ontwerpen en beramen, — vleeschelij ke beginselen, vleeschelijke wijsheid najagen, om die tot het uiterste door te zetten. En wat, zegt mij, is de uitslag van zulke ondernemingen geweest ?

(1) Ten eerste : De kracht der godsdienst is geheel verslonden, door het magere, hongerige, nooit-te-verzadigen beest van vleeschelijke staatkunde ; geen teekenen zijn er over, dat zij ooit in hunnen boezem was. Gelijkvormigheid aan Christus in genade des evangelies wordt beschouwd als eene geringe, verachtelijke zaak. Sommigen van hen zijn regelrecht tot godverloochening vervallen, — de meesten hunner tot eene ellendige vormelijkheid in de dingen Gods. En dan, —

(2) Ten tweede. Hunne samenzweringen en ondernemingen zijn over het algemeen gebleken, opgeblazen en zonder geboorte te zijn; ergernis en teleurstelling is het deel van het overschot hunner dagen geweest.

Het ophouden van op den Heere te leunen, en het streven om wijs te zijn in onze daden, evenals de lieden der wereld, heeft in dit geslacht meer Rehabeams gemaakt, dan iets anders.

Wat ligt nu op den bodem van dit alles? *Niets dan een twifelen aan de belofte door ongeloof.* Welk gebouw zal dat zijn, dat een wankelend fundament heeft? Wanneer God Saul niet antwoordt, gaat hij tot den duivel. Wanneer de belofte ons niet onderschraagt, nemen wij onze toevlucht tot vleeschelijke staatkunde: het kan ook niet anders. Menschen, die zich tot iets verbonden hebben, en zich in eenen weg teleurgesteld vinden, begeven zich dadelijk tot eenen anderen. Indien de menschen maar eens beginnen te twifelen aan de belofte, en in hunne vreezen besluiten, dat zij niet zal vervuld worden, dat de fontein opgedroogd is, kunnen zij niet anders denken, dan dat het hoog tijd is zelf putten te graven. Wanneer David zegt, dat hij nog een der dagen door de hand van Saul omkomen zal, niettegenstaande alles wat God in strijd daarmee gezegd had, dan is zijn eerstvolgende raadslag; Laat mij tot de Filistijnen gaan; en wat succes hij in die onderneming gehad

heeft, weet gij. Staatkundige afwijkingen van een zuiver betrouwen op de belofte, worden altijd gevolgd door eenen langen tijd van verstrikkingen.

Vergun mij een woord van waarschuwing te spreken, tegen een of twee zaken, waar menschen, die aan de belofte door ongeloof twifelen, in hunne vleeschelij ke wijsheid gewoonlijk in vervallen, ter verkrijging van de zaak welke men op het oog heeft, opdat zij in uwe achtbare vergadering niet mogen gevonden worden.

[1] **Wacht u voor eene verschillende behandeling van den Godsdienst**, van de dingen Gods, ter bevoordeeling van den tegenwoordigen stand uwer zaken. De dingen van Christus moesten zijn als de schoof van Jozef, voor welke alle andere schooven moesten buigen. Wanneer zij moeten kruipen, en buigen, en een vlelend gelaat toonen, om de eene of andere soort van menschen voor hunne zaak te winnen, dan zijn het de dingen van Christus niet meer! Ik wenschte wel, dat vroeger niet zoo dikwijls duidelijk gebleken was, dat gezag-genietende menschen, verstrikt in hunne staatszaken, met allen ijver en vlijt, zulk een vertoon van godsdienst hebben nagejaagd ; niet,

dat zij er met zulk eene geestdrift voor **be-**zield waren, maar alleen ter voldoening van sommigen, wier bijstand en toestemming zij in andere dingen noodig hadden. O, laat toch de dingen van God nooit vermengd worden met vleeschelijke **rede-**neeringen! Zijne waarheden zijn alle eeuwig en onveranderlijk. Geeft ze in eens de oppermacht over uwe zielen, en voedt niet de minste gedachte, om ze te buigen, opdat zij uwe eigene einden zouden dienen, al zijn die goed en rechtvaardig. Denkt er niet aan om de belofte te verkrijgen als Jacob, door u, in de dingen Gods, anders voor te doen dan gij zijt.

[2] **Verbergt geen waarheid van God, wat betreft die manier van openbaring, welke u is toebetrouwd, uit vrees, dat zij een vooroordeel zou verwekken tegen uwe zaken.** Laat die invloed van uwe macht, welke aan eenige waarheid van God verschuldigd is, niet ongebruikt blijven door vleeschelijke redeneeringen. Ik kon deze en diergelijke dingen verder uitwerken;— de waarschuwing is, dat gij leeft door het geloof in die belofte, welke zekerlijk zal bevestigd worden, zonder ter zijde af te keeren tot onnoodige, kromme paden.

2e Gebruik. Ten tweede. Zijt getrouw in het doen van al het werk **Gods**, waartoe gij verbonden zijt, gelijk Hij getrouw is in **al** uwe werken te werken, waartoe Hij zich verbonden heeft. Uw werk, waartoe God zich verbonden heeft, (wanneer gij in zijne wegen zijt) is uwe veiligheid en bescherming : het werk **Gods**, waartoe gij verbonden zijt, is de bevordering van het koninkrijk van Christus, en het oprichten van de banner des evangelies. Gaat gij voort met **Gods** werk, zoover als gij bevindt, dat God met uw werkvoortgaat. Hoe komt het, dat Jezus Christus in Ierland slechts is als een **Leeuw, die al zijne kleederen bevlekt met het bloed zijner vijanden**, en, dat er niemand is om Hem voor te stellen als een **Lam, dat met zijn eigen bloed besprengd is voor zijne vrienden?** **Is** daar niets te verrichten dan de bevordering van de heerschappij, en het belang van Engeland ? Wat mij betreft, ik zie niet verder in de verborgenheid van deze dingen, dan dat ik mij hartelijk verheugen zou, dat, waar het onschuldig bloed geboet is, de leren zich in het rustig bezit van Ierland verblijden mochten, zoolang de maan zal zijn, zoodat Jezus Christus de leren bezitten mocht. Maar, al is het, dat God

toegelaten heeft, dat deze gezworen slaven van den mensch der zonde uitgebroken zijn, in zulke wegen van slechtheid, welke hen de wraak onderhevig maken, volgens zulke regelen van regeering onder de menschen, als Hij heeft vastgesteld ; is er daarom, niets anders te doen dan *eenen beker bloed* in hunne handen te geven? Ongetwijfeld zal de weg, waardoor God eene verdiende verwoesting zal brengen over al de volgelingen van het Beest, voor al hunne vijandschap tegen den Heere Jezus, zijn, dat Hij toelaat, dat zij zich in zulke praktijken tegen de menschen begeven, als hen rechtvaardig aan de wraak zullen blootstellen, overeenkomstig erkende beginselen onder de menschenkinderen. Maar is dit alles? Heeft Hij geen verder doel? Is dit alles niet om *eenen* weg te banen voor den Heere Jezus, om zijne, sedert lang beloofde erfenis in bezit te nemen? En zullen wij bij het eerste gedeelte ophouden? Is dit billijk met den Heere Jezus handelen? — Hem op te roepen tot den strijd, en dan zijne *kroon* weg te nemen? God is getrouw geweest, in groote dingen voor u te doen; zijt gij getrouw in dit eene, — doet wat gij kunt voor de prediking van het evangelie in Ierland.

Veroorlooft mij een paar beweegredenen aan dezen plicht toe te voegen.

(1) Zij *hebben het noodig*. Geen nood is gelijk aan die van hen, die het evangelie missen. Ik wenschte wel, dat er voor het tegenwoordige een evangelieprediker was voor elke bemuurde stad in Ierland, die in Engelsch bezit is. Het land treurt, en het volk gaat verloren, omdat het geen kennis heeft. Velen *loopen* heen en weer, maar tot andere doeleinden ; de kennis wordt niet vermeerderd.

(2) Zij zijn gevoelig van hunne *nooden*, en roepen om *vervulling*. De tranen en het geroep van de inwoners van Dublin om de openbaringen van Christus staan mij altijd voor den geest. Indien zij in duisternis zaten ; en het gaarne *alzo* hadden, dan mocht dat eenigermate de ingewanden van ons medelijden toesluiten ; maar zij roepen uit hunne duisternis, en zijn gereed om iedereen, wie ook, te volgen, om *eenen* kandelaar te hebben. Indien dat onze harten niet beweegt, dat zij zonder het evangelie zijn, dan is het te hopen, dat hun lastig roepen onze rust moge verstoren, en hulp afpersen, evenals een bedelaar eene aalmoes.

(3) *Verleiders en lasteraars* zullen niet ontbreken om hun onkruid te zaaien, hetwelk deze braak liggende velden zullen ontvangen, indien er niemand is om er het zaad des woords in te werpen. Sommigen zijn daarheen al overeengekomen, zonder roeping, zonder ambt, tot geen ander einde, dan alleen om zichzelve te beroemen dat zij God zijn ; gelijk zij openlijk op straat gedaan hebben, met verfoeielij ken hoogmoed, atheïsme en dwaasheid. Zoodat, evenals Ierland tot hiertoe door sommigen in burgerlijke zaken eene uitdragerij van bankroetiers genoemd werd, vanwege het groote aantal personen, die, in staat van onvermogen verkeerende, daarheen gingen ; het evenzoo ongetwijfeld, in het stuk van godsdienst, eene uitdragerij zal blijken te zijn van monsterachtige, afschuwelijke tegenstrijdige denkbeelden, indien het werk der prediking van het woord der waarheid en matigheid niet wordt bevorderd. En indien dit de uitslag is van uwe tegenwoordige ondernemingen, meent gij, dat het de goedkeuring zal wegdragen van den Heere Jezus, dat gij zijne kracht en macht gebruikt hebt, om den weg te banen voor zulke dingen als zijne ziele verfoeit ?

[1] Zal het tot zijne eere zijn, dat het volk, hetwelk Hij met zulk eene hooge hand voor **zichzelve**n gezocht heeft, op hetzelfde oogenblik, dat Hij er bezit van neemt, zou doorzuurd worden met die hooge en **hemel-**sche begrippen, welke eene openlijke en proefondervindelijk bewezen strekking hebben tot aardsche, vleeschelijke **mesthoop-**praktijken ? of, —

[2] Zal het vertrouwen wekken in, en tot eer zijn van uwe belijdenis van het evangelie, dat zulk eene *breuke ten uwen laste zou liggen* ? dat zij als het ware door middel van **u** zou veroorzaakt zijn ? Zal zij niet een zwaard, en een pijl, en een moker zijn in de handen van hen die op **u** letten? Wie kan den rechtvaardigen smaad dragen, welke er het gevolg van zou zijn, smaad voor de overheden, smaad voor de leeraars van dit geslacht, door zulk eene gelegenheid ter bevordering van het evangelie te verzuimen, door den ganschen dag te slapen, terwijl anderen onkruid zaaien ?

[3] Waar zal de gehoopte, de verwachte vertroosting zijn van deze groote zaak, wanneer het getuigenis en het onderpand van de bijzondere tegenwoordigheid van Christus onder ons, **op** zulk eenen uitslag zal gemist worden?

Wat zullen wij dan doen? Over deze zaak is dikwijls gesproken, maar men is zelden tot eenig besluit gekomen !

1e Bidt. „Bidt den Heere des oogstes, dat Hij arbeiders in zijnen oogst uitstoote.” De arbeiders zijn gereed om te zeggen : „Daar is een leeuw op den weg, **moeielijkheden**, waarmede bovendien zal **te** strijden zijn.” En het is voor sommige menschen **moeielijk** om eene roeping Gods te zien, wanneer er moeielikheden aan verbonden zijn ; maar hoe ras is dezelve hun duidelijk, wanneer zij maar met een paar vleeschelijke **voordeelen** bekleed zijn ! dan zien zij haar zelfs door een klein spleetje. Dringt dan ernstig aan bij den Meester van deze arbeiders, in wiens hand hun leven en hun adem is, en bij wien al hunne paden zijn, dat Hij hen krachtig moge dringen om gewillig te zijn, in de velden in te gaan, welke wit zijn om te oogsten.

2e. Neemt zulke maatregelen, dat zij, die er heen gaan, **zoover als** de onzekerheid van menschelijke zaken in het algemeen, en de tegenwoordige, beroerende verwarringen het toelaten, beschermd worden tegen uitwendige moeielikheden en **vreezen**. En ik bid u, laat dit niet uitloopen op een bevel, dat niet wordt uitgevoerd. Maar,

3e. Laat sommigen aangesteld worden om deze zaak te overwegen, en **te hooren**, welke bescheiden voorstellen gedaan worden door hen, wier hart God zal bewegen tot zulk een goed werk.

Dit, zeg ik, is een werk, waarin God plichtsbetrachting van u verwacht; twijfelt niet aan zijne beloften, noch aan uwen plicht. Hoe dan ook, ik heb met alle mogelijke middelen er naar gestreefd, om in deze zaak mijne ziele vrij te maken.

Nog eens ; laat mij u, behalve dit werk des geloofs, nog opwekken tot een ander werk der liefde, en dat in het belang van vele arme, **verloren-gaande** schepselen, die gebrek hebben aan alle dingen, die noodig zijn tot hun levensonderhoud. Arme, **ouderlooze** kinderen, die **bedelende**, **verhongerende**, op de straten liggen te **sterven**, en geen onderstand vinden ; ja, **personen** van rang, die hunne dierbaarste betrekkingen in uwen dienst verloren hebben, en naar brood zoeken, doch het niet vinden. O, dat eenige overweging hiervan ook **ernstig** mocht worden opgedragen aan hen, die voor het evangelie zullen zorgen !

3^e. *Gebruik*. Ik wensch nu nog eene **meer** bijzondere toepassing van deze leer

te maken, met betrekking tot zuiver geestelijke dingen. Tot dat gij weet hoe te gelooven voor uwe eigene zielen, zult gij nauwelijks weten hoe geloof te oefenen voor eene natie. Laat dit ons dan leeren den last en de moeite **onzes** levens op de rechte schouders te leggen. In ons wankelen, ons twifelen, ons redetwisten, zijn wij geneigd dat aan deze of die reden toe te schrijven, terwijl inderdaad de eenige reden ons ongeloof is. Als het niet om deze of die reden was, dan kon ik gelooven ; dat is, als er geen behoefte was aan geloof. Dat is, het geloof moet de bergen opruimen, die in den weg staan en dan zal alles vlak zijn. Het is niet de grootheid der zonde, noch de voortdoring der zonde, noch het opnieuw vallen in de zonde, dat de ware oorzaak is van uw twifelen, wat gij ook voorwendt, (de wegneming van deze **alle** ligt in die belofte, **welker** vastheid en zekerheid ik te voren verklaard heb), maar **alleenlijk** uw ongeloof, die „wortel van bitterheid” welke opspringt en u verontrust. Het is niet de afstand der aarde van de zon, noch, dat de zon zich -‘terugtrekt, hetwelk **eenen** donkeren en duisteren **dag** geeft, maar de **tusschenkomst** van wolken en

dampen. Ook is uwe ziel niet buiten het bereik der belofte, noch is het God, die zich onttrekt, maar de dampen van uw vleeschelijk ongeloofig hart verduisteren u. Van eene plaats staat geschreven, dat „Christusdaar niet vele krachten kon doen”. Hoe zoo? uit gebrek aan kracht in Hem? Ganschelijk niet ; maar alleen uit gemis van geloof in hen ; — het was „vanwege hun ongelooft”. De belofte kan geen kracht doen op het hart, om u te vernederen, te vergeven, tot rust te brengen. Is het uit gebrek aan volheid en waarheid in dezelve? Volstrekt niet, maar alleen uit gebrek aan geloof in u ; — dat houdt u buiten haar. De menschen klagen, dat als het niet om zulke en zulke dingen was, zij dan konden gelooven, terwijl het hun ongelooft is, dat die hinderpalen in den weg werpt. Evenals of een mensch spijkers en scherpe steenen op zijnen weg zou werpen, en dan zeggen : „**Waarlijk**, ik kon wel loopen, als het niet was vanwege die spijkers en steenen, terwijl hij tegelijk voortgaat met die daar te werpen. Gij zoudt kunnen gelooven, ware het niet vanwege die twijfelingen en moeilijkheden, die twijfelende ontsteltenissen, terwijl, helaas! deze alle uit uw ongelooft voortvloeien.

4°. Gebruik. Ziet de zondigheid van al die twijfelingen en ontsteltenissen, waarmede bijna alle gedachten van vele arme zielen vervuld zijn. Gelijk de wortel is, zoo is de vrucht. Indien de boom kwaad is, zal ook de vrucht zoo zijn. Men snijdt geen druiven van bramen. Wat is de wortel, welke deze vrucht van twijfelen draagt? — Is het niet de kwade wortel van ongeloof? En kan daarvan iets goeds voortkomen? — Zijn niet al de stroomen van dezelfde natuur als de fontein? — Indien de laatste bitter is, kunnen de eerste dan zoet zijn? Indien het lichaam vol vergif is, zullen dan ook niet de deelen haar venijn bevatten? Gewisselijk, indien de moeder — het ongeloof — de mond der hel is, dan zijn de dochters — de twijfelingen — de poorten des hemels niet.

Ik zal nu niet in het breede spreken over de zonde van ongeloof. Het is, in somma, de algemeene tegenstand der ziele tegen God. Alle andere zonden verheffen zich tegen het een of ander van zijnen geopenbaarden wil; alleen het ongeloof verzet zich rechtstreeks tegen alles, wat van Hem bekend is. Daarom wordt in het evangelie de nadruk voortdurend op deze zonde gelegd:

„Die niet zal geloofd hebben, de toorn Gods blijft op hem; hij zal verdoemd worden”. Nu, gelijk elke druppel zeewater de brakheid en zouthed van het geheel bevat, zoo ook heeft elke twijfeling, die een gevolg is van dit ongeloof, de onsmakelijkheid en walglijkheid voor God in zich, welke in het geheel is.

Om u verder een weinig op te helderen hoe onze twijfelende gedachten bij den Heere worden ontvangen, (overeenkomstig welke ontvangst ook onze achting moet zijn van al wat in ons is)

overweeg het volgende: —

(1) Zij bedroeven Hem.

(2) Zij tergen Hem.

(3) Zij onteeren Hem.

(1) Zulk eene gestalte *bedroeft* den Heere. Niets drukt ware liefde meer, dan, dat het blijkt, dat zij verdacht wordt. Christus komt tot Petrus, en vraagt hem : „Simon, Jona's zoon, hebt gij Mij lief?” Joh. XXI : 15. Petrus schijnt blijde te zijn, dat hij eene gelegenheid heeft, om Hem, en zijne liefde tot Hem, dien Hij nog zoo kort geleden verloochend had, te belijden, en antwoordt gereedelijk : „Ja, Heere, gij weet, dat ik U lief heb”. Maar als Christus weder en we-

derom dezelfde vraag stelt, dan, zegt ons de Heilige Geest : „Petrus werd bedroefd, omdat Hij ten derden male tot hem zeide: „Hebt gij Mij lief ?” Het bedroefde Petrus boven mate, dat zijne liefde, welke hij wist, dat oprecht was, **zoo** verdacht werd. De liefde van Christus tot de zijnen gaat on-eindig te boven, de liefde der zijnen tot Hem. Al onze twijfelingen zijn niet anders dan zoovele verdenkingen van zijne liefde. Wij roepen : „Heere Jezus, hebt Gij ons lief ?” en wederom : „**Heere** Jezus, hebt Gij ons lief ?” en dat met zulke wantrouwende harten en gedachten, dat het niet **zoo** is, dat het niet zijn kan. Sprekende van de ongeloovige Joden, zegt ons de Heilige Geest: „Jezus bedroefd zijnde over de verharding van hunne harten”. Mark. III:5. En gelijk het Hem bitter is in den wortel, **zoo** ook in de vrucht. Al ons twijfelen en betwisten, van een woord der belofte, is een bedroeven van den Heiligen Geest, als de onvriendelijkste vergelding, welke wij zijne liefde kunnen doen.

(2) Zij tergt Hem. „**Hoe** kan dat zijn, zegt Zacharias, dat ik eenen zoon zou hebben?” „Dit zal geschieden, zegt de Heere; en gij zelf zult, omdat gij het in twijfel trekt, tot

een **teeken** gesteld worden. Gij zult zwijgen, en niet kunnen spreken". Luc. 1: 20. Zijn twijfelen was eene **terging**. En onze Zaligmaker zegt het niet minder uitdrukkelijk, in dat bitter verwijt aan zijne discipelen op hun twijfelen, Matth. **XVII: 17**. „O, ongeloovig en verkeerd geslacht, hoe lang zal Ik nog met **ulieden** zijn ? hoe lang zal Ik u nog verdragen ?" — dat is, in deze ongeloovige gestalte. Arme zielen zijn geneigd om zich te verwonderen over **Gods** geduld in andere zaken, — dat Hij hen, in zulke en zulke zonden, op zulke en zulke tijden van gevaar gespaard heeft, maar zij verwonderen zich niet over zijn bovenmatig geduld omtrent hen, in hunne **vleeschelij** ke redeneeringen en vleeschelijke tegenwerpingen tegen het gelooven. Neen, gemeenlijk denken zij, dat het zoo moet, dat God hen geen stap verder hebben wil; ja, zij **meenen**, dat zij standvastiger konden zijn in te gelooven, als het met het **welbehagen** Gods kon bestaan, — terwijl echter aldoor deze gestalte van alle andere de grootste **terging** van den Heere is, oefent Hij ook nooit meer verdraagzaamheid, dan omtrent dit soort van ongeloof. Toen de verspieders in Kanaän gegaan waren, het land hadden

gezien, en van **deszelfs** goede vrucht hadden meegebracht, — dat zij toen murmurerden en betwijfelden of God hen er in zou brengen, dit deed den Heere zweren in zijnen toorn, dat zij niet in zijne ruste zouden ingaan. Wanneer God menschen aan de grenzen des hemels gebracht, hun de rijkdommen en uitnemendheid zijner genade ontdekt, en hun vergund heeft als verspieders in te gaan in het koninkrijk der heerlijkheid, — dat zij dan nog twijfelen, of Hij voornemens is hen er in te brengen, is Hem zeer tot last. Hetzelfde mag gezegd worden van alle beloofde **genaden** en verlossingen, welke ook. Dat dit eene **terging** is, heeft de Heere overvloediglijk betoond, in zooverre als Hij dikwijls zoete beten aan de monden der menschen heeft ontrukkt, en den stroom van **genaden** heeft afgewend, wanneer Hij op het punt was dien rijkelijk over hen te doen komen. „Indien”, zegt Hij, „**gijlieden** niet gelooft, zekerlijk gij zult niet bevestigd worden”, Jes. VII : 9. Ja, die genade, welke ik nu beloofd heb betreffende uwe verlossing zal u niet te beurt vallen. O, houdt toch het welzijn van Ierland niet tegen door ongeloof.

(3) Zij onteert God. In het slot van dit

vers wordt gezegd, dat Abraham „is gesterkt geweest in het geloof” (of, niet twijfelde) „gevende God de eere”. Gesterkt te zijn in het gelooven is, God de grootst mogelijke eere te geven. Elke twijfelende gedachte, welke oprijst uit den wortel van ongelooft, berooft God van zijne eere.

[1] Zij berooft Hem van de eere zijner waarheid : „Die God niet gelooft, heeft Hem tot een leugenaar gemaakt ; dewijl hij zijn getuigenis niet gelooft”, 1 Joh. V : 10. Laat de menschen voorwenden, wat zij willen, (gelijk wij gewoon lijk schoonschijnende voorwendsels voor ons ongelooft inbrengen) de grond van alle is, dat wij de waarheid Gods in onze valsche harten in twijfel trekken.

[2] Zij berooft Hem van de eere zijner trouw of getrouwheid in de vervulling zijner beloften. „Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonden vergeve.” 1 Joh. I : 9. Hij heeft zijne getrouwheid aan deze zaak van de vergeving der ongerechtigheden verbonden, — Hij, wiens recht het is. Dat in twijfel te trekken, is een twijfelen aan de getrouwheid Gods.

[3] Zij berooft Hem van de eere zijner

genade. In een woord, indien iemand zou verkiezen, om zich in **eenen** algemeenen tegenstand tegen God te stellen, dan kon hij geen korter weg uitdenken dan dezen. Dit dan, is de vrucht, dit het voordeel van al ons twijfelen, — wij berooven God van eere, en onze zielen van genade.

5e. Gebruik. Schaamt u en vernedert u, vanwege al uw twijfelen aan de beloften Gods, met al uwe vleeschelijke redeneeringen en vleeschelijke bedenkingen, welke er het gevolg van zijn. **Grootendeels** leven wij op succes, niet op beloften : tenzij wij het **teeken** der overwinningen zien en gevoelen, willen wij niet gelooven. Wij reizen voort zonder Christus, evenals zijne moeder, en **meenen**, dat Hij in het gezelschap op den weg is; maar wij moeten wederkeeren om Hem te zoeken, **waar** wij Hem kwijt geraakt zijn, anders zal ons voortreizen tevergeefs zijn. Toen Job, na al zijn klagen, het einde des **Heeren** gezien had, riep hij uit : „Nu verfoei ik mij, in stof en **asch**”. Gij hebt het einde **des Heeren** gezien in vele van zijne beloften, — o, dat ik mocht **overmogen** om u daar te brengen, dat gij u verfoeidet in stof en **asch**, vanwege al uwe vleeschelijke **vreezen**, en verdorven rede-

neeringen als gevolg van uw twijfelen ! Als David in het genot verkeert van de hem beloofde genade, dan, in het bijzonder, schaamt hij zich over elke gedachte van ongelooft, welke hij gekoesterd heeft, toen hij er op wachtte. „Ik zeide”, zegt hij, „in mijn haasten, alle menschen zijn leugenaars”, en nu is hij er over vernederd. Is dit dankbaarheid om onze tergende gedachten des ongeloofs te vergeten, wanneer de genade genoten is? De Heere zette het vast in uwen geest, en geve het zijne rechte openbaring.

(1) Indien er raadslagen, plannen, voornemens onder ons op touw gezet zijn, welke gegrond zijn op ons twijfelen aan de belofte, onder welke wij liggen, o, laat ze oogenblikkelijk ter neder geworpen worden. Laat niemand zoo dwaas zijn, om te veronderstellen, dat ongelooft een grondslag zal zijn voor geruste woonplaatsen. Gij zijt zorgvuldig om alle wegen te vermijden, welke u, als regeerders van zulk eene groote natie, zouden kunnen onteeren; o, weest veel meer zorgvuldig omtrent zulke dingen, welke u als geloovigen zullen onteeren ! Dat is uw hoogste titel, — dat is uw voornaamste voorrecht, Doorzoekt

uwe gedachten, en indien gij bevindt, dat eenig plan, eenige inschikkelijkheid opkomt, waarvan het zaad gezaaid werd, door te twifelen aan de belofte, roeit ze uit en werpt ze uit, eer het te laat is.

(2) Verbindt uwe harten voor het toekomende tegen al zulke wegen. Zegt tot God : „Hoe getrouw zijt Gij in al uwe wegen ! hoe machtig om al uwe beloften te vervullen !” hoe hebt Gij uw woord bevestigd, in den hemel en op aarde ! Wie zou niet op U betrouwen 3 Wij begeeren beschaamd te zijn, dat wij ooit de minste twijfeling aan de vastigheid van uw woord zouden toelaten in onze harten.

(3) Handelt als menschen, die gegrondvest zijn op onwankelbare dingen, die in het geheel niet bewogen worden door den grootsten voorkomenden tegenstand. „Wie gelooft, die zal niet haasten”. Zijt niet haastig in uwe besluiten onder benauwende omstandigheden ; wacht op de vervulling van het gezicht, want zij zal komen. Laat uwe begeerten niet te haastig uitgaan naar voorkomende versterkingen en bijstand, zoolang gij in Gods weg zijt, en Gods werk doet. Hoe komt het, dat er onder ons zoo'n gehunker is om de toestemming van deze

of die partij onder de kinderen der **men-
schen**, welke laatsten zich misschien **ver-
hoovaardigen** op onze daden van ongeloof,
alsof wij afkondigden, dat wij, zonder deze
en die, niet beschermd kunnen worden in
de dingen **Gods** ? Laat ons, bid ik **u**, boven
deze dingen leven, welke onwaardig zijn
aan den **grooten** Naam, welke over ons
aangeropen is.

O, dat wij op deze en **diergelijke** wijze
onze zelfveroordeeling en **verfoeiing** mocht-
ten openbaren van al dat wantrouwen van,
en twijfelen aan het woord van God, dat
uit ongeloof ontstaande, zulke beklaglijke
gevolgen heeft gehad voor al onze raad-
slagen en ondernemingen !

DE KRACHT DES GELOOFS.

En hij heeft aan de beloftenisse **Gods** niet getwijfeld door ongelooft, maar is gesterkt geweest in het geloof, gevende God de eere.

Rom. IV :20.

In dit hoofdstuk kiest de apostel een uitstekend voorbeeld uit, om het besluit te bevestigen, hetwelk hij in het voorgaande hoofdstuk door verscheidene **betooen** bewezen had; namelijk, dat de **rechtvaardigmaking** eens zondaars door geen middelen kon teweeg gebracht, noch uitgewerkt worden dan door de rechtvaardigheid des geloofs in Christus. Dit, zeg ik, bewijst de apostel van het begin van 'het hoofdstuk tot het einde van vers 17, met het voorbeeld van Abraham, en uit de getuigenissen, die aangaande hem gegeven zijn, en den weg waardoor hij voor **God** gerechtvaardigd was.. Van daar tot het einde van vers 22 beschrijft hij dat geloof van Abraham, **waar-**

door hij aanneming bij God verkreeg, opdat hij hem in alle dingen, ons tot een voorbeeld en ter bemoediging mocht voorstellen.

Onder de vele uitnemende dingen, welke in de beschrijving van dit zijn geloof worden opgenoemd, en voortvloeien uit **deszelfs** oorzaak, voorwerp, stof en wijze, waarbij wij nu niet zullen stilstaan, is dit geen van **de** minste, welke in mijnen tekst gemeld wordt, „hij heeft niet getwijfeld.”

Door de ontkenning in de woorden, wordt het tegendeel van hetgeen ontkend wordt, ten sterkste verzekerd: „Hij heeft niet getwijfeld door ongeloof”; dat is, hij was standvastig in het gelooven, of, **zooals** het in het slot van het vers wordt uitgelegd, „hij is gesterkt geweest in het geloof.”

De woorden leveren ons twee aanmerkingen op: —

1 e. Aanmerking. Alle twijfelen aan de beloften Gods vloeit uit ongeloof voort.

De apostel zegt, „Hij heeft door ongeloof niet getwijfeld.” De menschen zijn geneigd om vele andere redenen voor te wenden, en andere verdedigingen aan te voeren, maar de waarheid is, dat alle twijfelingen door ongeloof ontstaan. Doch deze ver-

klaring der woorden heb ik reeds lang geleden, bij eene andere gelegenheid duidelijk bewezen en toegepast.

Er ligt nog een ander voorstel in den tekst, waartoe ik mij nu bepalen zal, en wel dit: —

2e. Aanmerking. *Standvastigheid in het gelooven der beloften draagt ten zeerste de goedkeuring Gods weg.*

In de behandeling van dit onderwerp, zal ik deze twee dingen doen:

1. De woorden verklaren, waardoor het voorstel wordt uitgedrukt.

II. Het bewijs er van leveren.

Wat het eerste betreft, —

I. Daar is het voorwerp, waaromtrent de bevestiging wordt **gegeven**: „De beloften,” de beloften Gods. De beloften Gods zijn de verklaring van het voornemen zijner genade tot zijne uitverkorenen, overeenkomstig den inhoud van het verbond. Die, waar mijn tekst op wijst, was de oude, groote belofte van Christus, welke alle andere in zich bevat, omdat „alle beloften Gods in Hem Ja, en in Hem Amen zijn.” 2 Cor. I: 20. Zoodat, hoewel ik niets zal spreken, dan hetgeen waar zal zijn in betrekking tot elke belofte Gods, welke ook,

ik toch voornamelijk handelen zal over de beloften, welke Christus en de vrije genade Gods in Hem tot zondaren namelijk over de voorstellen ;— standvastigheid in het gelooven van deze beloften.

2. Daar is de daad, welke geoefend wordt omtrent dit onderwerp; dat is, *gelooven*. Het is de standvastigheid in het gelooven, waarover wij spreken.

Het is mijn plan niet, lang stil te staan bij de natuur des geloofs, en de verschillen te behandelen, welke daaromtrent onder de menschen zijn. Alleen moeten wij er zooveel over spreken, als noodig is om ons goed op de hoogte te stellen van dat gene, waarover wij handelen.

Hoeveel -de menschen onder elkander getwist hebben over de natuur van het geloof -- het onderwerp, het eigenlijk voorwerp, de vormelijke reden van hetzelfde — is een ieder bekend. En hoe weinig de kerke Gods verplicht is aan menschen, die er hun werk van gemaakt hebben in ingewikkelde disputen, om er dingen van algemeen plicht en volstreckte noodzakelijkheid voor alle geloovigen onder te vermengen, kunnen zij gemakkelijk weten, die het recht overwegen. Door dat sommige menschen

te veel begrijpen, zijn anderen er toe gebracht niets te begrijpen. Laat hij, die de dingen van zijne geestelijke bevinding en dagelijkschen plicht voor zichzelf onverstaanbaar gemaakt wil hebben, dezelve overwegen, zooafs zij vastgesteld zijn in de wijsgeerige disputen der menschen. Zoo geven sommigen het geloof eene plaats in een onderscheiden vermogen der ziel, sommigen in een ander, en weer anderen zeggen, dat er zulke dingen als onderscheidene vermogens der ziel niet zijn. Sommigen plaatsen het in de beide voornaamste, het verstand en den wil ; en anderen zeggen, **dat** het onmogelijk is, dat eene hebbelijkheid in twee vermogens zou verblijven.

Wat mij betreft, mijn doel is voornamelijk, om te spreken tot dezulken, die God verkiest, de armen en dwazen der wereld. En ik ben er zeker van, dat de middelen waardoor Hij hen tot zich brengt, niet te boven gaan dat verstand, dat de Zone Gods hun gegeven heeft. 1 Joh. V : 20. En waar de algemeene wijze, waarop voor het meeren-deel over het geloof gehandeld wordt, is, om precies te zijn in zijne uitdrukkingen, opdat het met wijsgeerige juistheid zou behandeld worden ; daar is altijd de weg des

Heiligen Geestes, om door overdrachtelijke spreekwijzen, of door uitdrukkingen, ontleend aan dingen, die de eenvoudigsten kunnen bevatten of dagelijks gebruiken, een proefje en bevatting van het geloof te geven aan allen, die er deel aan hebben. Ik zal daarom trachten **ZOO** te spreken, dat een ieder, die gelooft verstaan mag, wat het is, om te gelooven.

Merkt dit alleen in het voorbijgaan op, dat ik spreek van gelooven, en van het geloof ten opzichte van dat einde, en te dier zake alleen in die betrekking, waarin Paulus er hier van handelt, dat is met opzicht op de rechtvaardigmaking in onze aanneming bij God. Ik zeg dan:

(1) Dat het geloof, of gelooven, in dezen beperkten zin, niet alleen bestaat in de toestemming van het gemoed aan de waarheid der beloften, of van eenige belofte. Wanneer iemand ons iets plechtig verklaart, en wij zeggen, dat wij hem gelooven, — dat is, dat de zaak, welke hij zegt, waar is, — dan is daar deze toestemming van het gemoed. Zonder dit is er geen geloof. Maar dit alleen is niet het geloof, waarvan wij spreken. Dit alleen en op zichzelf staande hebben ook de duivelen, en het ligt niet

aan hunne keuze, om dit te hebben. Jac. II:19. Zij gelooven datgene, hetwelk hen doet beven, op het gezag van God, die het openbaart.

Maar gij zult zeggen : „De duivel gelooft alleen de bedreigingen Gods, dat wat hem doet beven, en dus is zijn geloof geen algemeene, maar eene gedeeltelijke toestemming, en is daardoor onderscheiden van onze toestemming, welke gaat over alles, wat God beloofd heeft, en inzonderheid de belof ten .”

Ik antwoord : „De duivel gelooft niet minder de beloften dan de bedreigingen van God ; dat is, dat zij waar zijn, en vervuld zullen worden. Het is een deel van zijne ellende, dat hij ze gelooven moet. En de beloften Gods zijn even geschikt om hem te doen beven, als zijne bedreigingen. De eerste belofte aan ons, bevatte eene bedreiging aan hem, Gen. III: 15. Ook is er geen belofte, waarin geen bedreiging aan hem opgesloten is. Elk woord aangaande Christus, of de genade door Hem, verkondigt zijnen ondergang en zijn verderf. Inderdaad ligt zijn verderf meer in de beloften dan in de bedreigingen. Het zijn de beloften, waardoor hij dagelijks wordt verzwakt,

en welke hem een voortdurende voorsmaak zijn van zijn naderend verderf.

Dit overwegende is het duidelijk, dat gelooven, of het geloof, niet enkel eene toestemming zijn kan van de waarheid dezer beloften op de getrouwheid van den Belover, maar het is die ook, of oorspronkelijk. Daarom wordt het genoemd, „het aannemen van het getuigenis Gods” en daarin, „een verzegelen, dat God waarachtig is.” Joh. III: 33. Maar toch is er naar mijne gedachte iets meer in het aannemen van het getuigenis Gods, en dat te verzegelen, (evenals in contracten waarin men overeenkomt, dat het zoo is, en dat het zoo zijn zal) dan de bloote toestemming van het gemoed aan de waarheid der beloften, hoewel, in gewonen spreektrant, het aannemen van iemands getuigenis, niets meer is dan te gelooven, dat, wat hij zegt, of hetgeen, waarover hij spreekt, waar is.:’ Maar het schijnt, bovendien, in de toegevoegde uitdrukking van „te verzegelen” dat er datgene ingesloten is, waarvan Hij tot Job spreekt, in hoofdst. V : 27, „hoor het, en bemerk gij het voor u.” Er is, in deze uitdrukkingen, een aannemen van het getuigenis voor onszelve vervat; hetwelk veel meer

is dan eene bloote toestemming. Ik zeg dan : dit toestemmen is uit het geloof, hoewel het niet het geloof is. En in te zeggen, dat het niet het rechtvaardigmakend geloof is, ontkennen wij niet, maar stemmen wij toe, dat het in het algemeen geloof is. De toevoeging van eene bijzondere toestemming vernietigt niet de natuur van eene zaak. Nu het geloof in het algemeen is zulk eene toestemming, als nu beschreven is.

(2) Het bestaat niet in de enkele toestemming van den wil om zich met de belofte te vereenigen, als bevattende hetgeen goed en gepast is. De stof der belofte moet in het gelooven zoo wel overwogen worden, als de belofte zelve. Christus, met zijne gerechtigheid en weldaden wordt ons, als het ware, daarin aangeboden. Daarom wordt gezegd, dat wij, door te gelooven, „de verzoening aannemen of krijgen.” Rom. V : II. Nu, tot het gelooven wordt ook vereischt, dat wij toestemmen, dat de stof der belofte — datgene wat in het woord der belofte voorgesteld wordt, — goed en begeerlijk is, en dat het ons zoo is, en, dat wij het uit dien hoofde verkiezen ; en dit is eigenlijk het aannemen van Christus. Joh. I : 12. Toch is het ook niet enkel